

АЛЯКСАНДР ЛУКАШЭНКА ДАЎ ВІЦЕБСКАЙ ВОБЛАСЦІ ГОД ДЛЯ ВЫХАДУ СЕЛЬСКОЙ ГАСПАДАРКІ НА РЭНТАБЕЛЬНУЮ РАБОТУ

Такую задачу кіраўнік дзяржавы паставіў учора ў час работнай паездкі ў гэты рэгіён, перадае БЕЛТА. Кіраўнік дзяржавы падкрэсліў, што Віцебская вобласць павінна вызначыцца з аptyмальнымі для вырошчвання ў гэтым рэгіёне сельгаскультурамі. На думку Аляксандра Лукашэнкі, кіраўнікі гаспадарак ведаюць, якія з сельгаскультур даюць максімальную аддачу на іх землях. На гэту інфармацыю павінны арыентавацца губернатары, а не даводзіць зверху планы па апрацоўцы той або іншай культуры. «Калі зверху ідзе ўстаноўка атрымаць 2 млн тон, гэта будзе мінус 20 працэнтаў рэнтабельнасці, а потым усё гэта закладуць у птушку, свініну і наогул ніякай рэнтабельнасці», — растлумачыў Прэзідэнт. «Збожжавыя культуры трэба сьвясць з розумам. Я лічу, што тут, на поўначы краіны, адзінкавыя палі, дзе можна сьвясць збожжавыя і рэнтабельна атрымаць ураджай», — сказаў кіраўнік дзяржавы. «Навошта апрацоўваць нерэнтабельныя культуры?» — дадаў ён.

Аляксандр Лукашэнка закрануў таксама і пытанне выпуску жывёлы ў поймах. На яго думку, у Віцебскай вобласці гэтаму ўдзяляецца недастаткова ўвагі. «Віцебская вобласць сёння ў хвасце ў гэтым плане. Пралятаючы, я не бачыў ніводнага статка ў пойме, аб чым мы дамаўляліся. Прыплыв побач не стаяла з гэтымі ўгоддзямі», — сказаў кіраўнік дзяржавы. Ён падкрэсліў, што перспектывы гэтага рэгіёну з'яўляецца вытворчасць ялавічыны, упор жа на іншыя віды ў жывёлагадоўлі не даць належнай аддачы і ў асноўным будзе стратным без дзяржападаркы. Акрамя таго, Прэзідэнт звярнуў увагу на слабае прымяненне ў Віцебскай вобласці інтэнсіўных тэхналогій вырошчвання культур.

Міністр сельскай гаспадаркі і харчавання Міхаіл Русы далажыў кіраўніку дзяржавы аб пачатку і асаблівасцях уборкі урадкаў збожжавых як у цэлым па краіне, так і Віцебскай вобласці, і ў прыватнасці, у Пастаўскім раёне. Паводле яго слоў, на сённяшні дзень уборку збожжавых пачалі ўсе вобласці. Аляксандр Лукашэнка даручыў больш актыўна пачынаць уборку збожжавых, пакуль гэтаму спрыяе надвор'е.

Прэзідэнт змяніў запланаваны праграмай маршрут наведвання гаспадарак. Ён падкрэсліў, што ў далейшым такая практыка будзе прадоўжана, і выбаўраў для наведвання СВК «Камайскі». Кіраўнік дзяржавы пабываў на малочнаапарнай комплексе, разлічаным на вырошчванне 730 гадоў жывёлы, на зернесушыльным комплексе, пагладзеў, як вядзецца ўборка збожжавых на палях гаспадаркі. Акрамя таго, Аляксандр Лукашэнка, пацікавіўшыся ў старшын Пастаўскага райвыканкама Віктара Гутарава, якая з гаспадарак з'яўляецца перадавой у раёне, вырашыў наведваць і яе. Лепшай гаспадаркай раёна з'яўляецца ААТ «Хацілы-Агра», што спецыялізуецца на мяса-малочнай жывёлагадоўлі з развітым насенняводчым вырошчваннем збожжавых культур. За студзеня—май 2011 года тут атрымана Вр1,6 млрд чыстага прыбытку, пры гэтым рэнтабельнасць продажаў складала 21,3 працэнта. Аляксандр Лукашэнка пабываў на малочнаапарнай ферме гаспадаркі і таксама азнаёміўся з пачаткам вядзення ўборкі збожжавых.

Прэзідэнт Беларусі патрабуе стварэння ў Беларусі вытворчасці прадукцыі з высокай доляй дабаўленай вартасці. Такую задачу ён паставіў учора, наведваючы ПВУП «Пастаўскі мэблевы цэнтр». Аляксандр Лукашэнка лічыць, што перспектывым напрамкам з'яўляецца даўнаўвядзены міні-ЦЭЦ, на аснове якой можна ствараць новыя вытворчасці, у прыватнасці, комплексы па стварэнні драўніны і паўнацэнныя мэблевыя вытворчасці. «Паўфабрыкат нам не патрэбны. Тое, што мы дзесьці падноўны прадаём, гэта трэба паглядзець і спыніць гэты разбой. Трэба прадаваць прадукцыю з высокай дабаўленай вартасцю», — падкрэсліў кіраўнік дзяржавы.

ПВУП «Пастаўскі мэблевы цэнтр» створаны ў 2003 годзе на базе дрэваапрацоўчага прадпрыемства індывідуальнага прадпрыемальніка Анатоля Бабічава, які цяпер яго і ўзначальвае. Прадпрыемства спецыялізуецца на вытворчасці глухих і зашклёных дзвярных блокаў з клеапага масіву сансы і каштоўных парод драўніны, паліўных гранул (пелет). За пяць месяцаў 2011 года атрымана звыш Вр5,5 млрд чыстага прыбытку, тэмп росту экспарту да аналагічнага перыяду мінулага года склаў 140,6 працэнта.

Звяртаючыся да дырэктара прадпрыемства, Аляксандр Лукашэнка прараўнаў яму дыверсіфікацыю вытворчасці, паколькі, на думку Прэзідэнта, сёння ёсць попыт на драўніну за мяжой, заўтра яго можа не быць, таму трэба мець іншую альтэрнатыўную вытворчасць, а то яшчэ і дзве, і тры. У прыватнасці, Аляксандр Лукашэнка лічыць перспектывым уздел у развіцці турыстычнай галіны. «Пятая калона» мяне крытыкавала, што мы з Косцінам пабудавалі турыстычны аб'ект. Праўда, здымалі і ў інтэрнэт давалі не той дом, у якім нават я жыў. Але ў гэты аб'ект — прыезджай, адпачывай, парся ў лазні, зразумела, за грошы, але не за вялікі. Там трэба развіваць турыстычныя аб'екты. Туды просяцца багатыя людзі, гатовы плаціць тысячы долараў за суткі. Яны ніхай лічыць. Наша справа — рабіць. Калі сюды паедуць іншаземцы, а яны з задавальненнем сюды прыедуць, ад іх тут адрэю не будзе», — сказаў кіраўнік дзяржавы, дадаўшы, што ў гэтым годзе беларускія дамы адпачынку не могуць здаволіць попыт. «Я там яшчэ не быў ні разу, толькі мяне крытыкуюць. Добрая аб'ект, мы яго будзем развіваць, там трэба паставіць яшчэ дамоў 10-15», — адзначыў Прэзідэнт. «Таму менш трэба слухаць, а больш рабіць», — дадаў кіраўнік дзяржавы. — Калі крытыкуе «пятая калона», лічы, правільна робім».

ПРЫ ФАРМИРАВАННІ ЦЭН НА АЙЧЫННЫЯ ЛЯКАРСТВЫ ПАТРЭБНЫ КАМПРАМІСНЫ ПАДЫХОД

Такое меркаванне выказаў учора кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта Беларусі Уладзімір Макей на сустрэчы з працоўнымі калектывам РУП «Белмедпрапараты», перадае БЕЛТА. «Зразумела, што за адзін раз не ўдасца змяніць цэны на лякарствы, — сказаў Уладзімір Макей. — Пры гэтым трэба разумець, што дабрабыт прадпрыемства і ўзровень заробатнай платы работнікаў фармацэўтычнай галіны залежыць непасрэдна ад цэн на вырабляемую прадукцыю. Заўтра я буду абмяркоўваць гэта пытанне з прэм'ер-міністрам. Магчыма, ёсць сэнс павысіць цэны на лякарствы, запатрабаваныя за мяжой (у межах дапушчальнага, каб не страціць канкурэнтаздольнасць на знешніх рынках). А на некаторыя жывёлачыя лекавыя прэпараты цэны варта павысіць нязначна або пакінуць на ранейшым узроўні».

Ён прывёў у якасці прыкладу цэны на бензін — іх дзевяццацца набліжы да цэн у Расіі і Казахстане, каб не справакаваць вываз за мяжу. Дарчы, дадаў Уладзімір Макей, у апошнія дні назіраецца ажыятажны вываз беларускай прадукцыі (мяса, дзіцячае адзенне, малако і г.д.), асабліва з прыгранічных раёнаў.

«Павышэнне цэн павінна быць увязана з ростам даходаў, пенсій, дапамог, заробатнай платы, — падкрэсліў ён. — Пытанне з цэнамі на лекавыя прэпараты трэба вырашаць, бо прадпрыемствы павінны працаваць рэнтабельна, атрымліваць прыбытак, каб рэалізоўваць свае планы па развіцці і тэхнераўнаважанні». Акрамя таго, неабходна захаваць персанал, не дапусціць уцечкі высокакваліфікаваных кадраў у прыватныя структуры.

«Прэзідэнт паставіў задачу перад фармацэўтычнай галінай — да 2015 года выйсці на айчынную вытворчасць 50 працэнтаў усіх лякарстваў», — сказаў Уладзімір Макей і выказаў упэўненасць, што гэта задача пад сілу галіне.

АУКЦИОНЫ ПО ПРОДАЖЕ КОММЕРЧЕСКОЙ НЕДВИЖИМОСТИ
WWW.RLT.BY

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА

Государственное предприятие «Минский областной центр инвестиций и приватизации» (организатор аукциона) по поручению ОАО «Стобцовский райагросервис» (продавец) проводит повторный открытый аукцион по продаже производственной базы, расположенной по адресу: Минская обл., Стобцовский р-н, г. Стобцы, ул. 17 Сентября, д. 50, в составе зданий: административное здание, об. пл. 684,8 кв.м, ремонтная мастерская, об. пл. 1405,6 кв.м; гараж, об. пл. 1366,1 кв.м; здание по заправке, об. пл. 60,5 кв.м; будка смотровая, об. пл. 30,3 кв.м; здание кузницы, об. пл. 17,0 кв.м; **сооружения:** ограждение (кириличное; ж/б), площадка на территории (асфальтобетон), ворота въездные, цистерна (25 куб.м), цистерна (50 куб.м), противопожарный резервуар, грязеотстойник (ж/б кольца), будка сторожевая, эстакада для мойки машин; **передаточных устройств:** телефонные вентиллокационные сети, вентриллокационные электросети, вентриллокационные тепловые сети, вентриллокационные сети водопровода, вентриллокационные сети канализации, вентриллокационные сети канализации, газопровод.

Начальная цена с НДС (снижена на 20%) — 1 526 500 800 бел. руб.
Площадь земельного участка — 3,4839 га.
Задаток в сумме 100 000 000 бел. руб. перечисляется на р/с № 3012108260016 в ЦБУ № 701 ОА «БПС-Банк», БИК 153001369, г. Минск, УНП 690324015, Государственное предприятие «Минский областной центр инвестиций и приватизации». Подробное извещение опубликовано в газете «Звязда» от 25.05.2011. Аукцион состоится **04.08.2011** в 12.00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5, каб. 324. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по **03.08.2011** до 17.00 по указанному адресу.
Тел.: (8017) 224 61 34; 500 47 12.

ISSN 1990 - 763X

Курсы валют	
1 доллар США	4 992,00
1 евро	7 073,16
1 латвийский лат	9 996,00
1 литовский лит	2 053,52
1 швейцарская франк	2 899,54
1 польский злотый	35,0626
1 российский рубль	177,99
1 украинская гривна	624,31

Курсы валют на 21.07.2011 г. (для БН разлик)

1 доллар США	28,0466
10 UAH	35,0626
10000 BYR	56,0820
EUR	39,7280

Курсы валют на 21.07.2011 г. (для БН разлик)

1 доллар США	28,0466
10 UAH	35,0626
10000 BYR	56,0820
EUR	39,7280

ЗВЯЗДА

21 ЛІПЕНЯ 2011 г.
ЧАЦВЕР
№ 136
(27000)
Кошт 750 рублёў

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

«ЭВЕРЭСТ» НА НЁМАНЕ

Выхаванцы мінскага дзіцячага клуба «Каратэ-до» «Эверэст», якімі кіруе Уладзімір Кучмасяў, штогод чатыры змены адпачываюць у летнім спартыўным лагэры на беразе Нёмана на памежжы Уздзенскага і Стаўбцоўскага раёнаў. Хлопчыкі і дзяўчынкі вучацца плаваць і спляўняцца па рацэ на лодках.

РОЗГАЛАС

АМАЛЬ 500 НАСЕЛЕННЫХ ПУНКТАЎ БЫЛІ АБЯСТОЧАНЫ

У Беларусі 3-за праходжання навалычнага фронту з пярэнямі ветру 19 ліпеня былі аб'ястачаны 499 населеных пунктаў, паведамліў БЕЛТА ў МНС Беларусі. Цяпер, паводле даных ДВА «Белэнерга», электразабезпачэнне адноўлена. У МНС таксама дадалі, што ў 21 населеным пункце ў Гомельскай, Гродзенскай, Мінскай і Магілёўскай абласцях пашкоджаны розныя будынкі. Скорасць ветру дасягала 15—20 м/с. Былі пашкоджаны дахі 10 прыватных жылых дамоў, 3 аб'ектаў сацкультбыту, 1 вытворчага і 53 сельгасгаспадарчых будынкаў. Так, у Мазыры на вуліцы Прамысловай на тэрыторыі базы райпо разбурана металічная градзірня. Пацярпелыя няма. Аварыйныя бригады вядуць аднаўленчыя работы.

У Віцебску з-за моцнага дажджу (з 17.00 да 18.00 выпала 39 мм ападкаў пры сярэднямесячнай норме 95 мм) былі падтоплены падвалы 72 будынкаў рознага прызначэння і два участкі аўтадарог. Адбылося спыненне руху (на 90 хвілін) двух тралейбусных, чатырох аўтобусных і чатырох трамвайных маршрутаў. Аднак жыццезабеспачэнне населенага пункта парушана не было. Падраздзяленнямі МНС і работнікамі іншых арганізацый аказвалася дапамога насельніцтву ў аднаўляючым вадзі.

У БЕЛАРУСІ 10,45 МЛН АБАНЕНТАЎ СОТАВАЙ СУВЯЗІ

Колькасць абанентаў сатавай сувязі ў Беларусі па стане на пачатак ліпеня складала каля 10,45 млн. Аб гэтым БЕЛТА паведаміў намеснік начальніка ўпраўлення электрасувязі Міністэрства сувязі і інфарматызацыі Павел Петрулевіч. Тым самым колькасць абанентаў сатавай сувязі ў рэспубліцы амаль на 1 млн перавысіла колькасць насельніцтва. У той жа час рост колькасці новых абанентаў на гэты момант запавольваецца. Трэба адзначыць, што ў летні сезон колькасць падключэнняў новых абанентаў традыцыйна невялікая. Лідарам па колькасці абанентаў сатавай сувязі застаецца СТАА «МТС» і ЗП «Вэлком». У канцы 2010 года агульная колькасць абанентаў сатавай сувязі ў Беларусі дасягнула 10,3 млн, у той час як па стане на пачатак мінулага года іх налічвалася 9,686 млн. Калі ў 2000 годзе на 1 тыс. чалавек прыпадала 5 стоватых тэлефонаў, у 2005 годзе — 420, то на пачатак 2010 года — 1022 тэлефонаў.

ГРАДЗІРНЯ АБРЫНУЛАСЯ

Металічная канструкцыя градзірні (пабудова для ахалоджвання прадуктаў) дыяметрам 7 метраў і вышыняй 6 метраў абрынулася ў Мазыры пасля праходжання моцнага ветру з навалычнай. Калі выратавальнікі прыбылі на месца здарэння, разбураныя канструкцыі ляжалі на зямлі. Аміячная помпавая устаноўка была адключана дзяржуніформным персаналам. Высветлілася, што аміячны трубаправод не пашкоджаны, герметычнасць халадзільнай устаноўкі не парушана, пагрозы выкідку аміяку няма. Прадукты, змешчаныя ў халадзільных камерах, былі тэрмінова размеркаваны па крамах Мазырскага РАІПО для захоўвання і рэалізацыі. Аднаўленчыя работы плануецца завяршыць да канца ліпеня.

Вецер нарабіў бяды таксама ў Чачарскім і Жыткавіцкім раёнах: сарваў шыфер з дахаў і стаў прычынай адключэння ад электраэнергіі чатырох населеных пунктаў Гомельшчыны.

НЕЧАКАНЫЯ МАРШРУТЫ ЗБОЖКА

За Вр600 тысяч матэрыяльна адказныя асобы КСУП «Саўгас Патапаўскі» Буда-Кашалёўскага раёна прадалі жыхару Гомельскага раёна 60 мяшкоў са збожжам (2620 кг) агульным коштам Вр2,5 млн.

Здзелку ўзначаліў загадчык зерняскалада. Грошы грамадзяне падаўлілі паміж сабой пароўну. Аднак пасля раскрыцця злачынства зерне было вернута на месца, паведамліў прэс-службёўца УВС Гомельскага аблвыканкама. Злавліў за руку і трох мужчын — тыя скапіліся на 2 мяшкі трыцкай, якое належыць КСУП «Новазямельскае», што ў Кармянскім раёне. Два злавальнікі — рабочыя гэтага прадпрыемства. У Чачарскім раёне затрыманы грузавы мікрааўтобус «Мерседэс-Бэнц 208». У ім жыхар Гомеля перавозіў 1700 кг збожжа. Пры гэтым у дакументах былі неспраўдзеныя звесткі: у тым ліку замест пшаніцы быў загрузаны авёс, а пункт разгрузкі не адпавядаў рэальнасці. Каму была выгадна блытаніна — цяпер разбіраецца міліцыя.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.
Навіны Беларусі і замежжа ў рэжыме on-line на сайце «Звязда» — www.zviazda.by

3,4 ЕЎРА ЗА КІЛАГРАМ ЧАРНІЦ — НЕ АПОШНІ КОШТ

3 першых
вучняў

ЯГДНЫ І прыблыты сезон працягваецца. Многія беларусы, не звачваючы на дакучлівых камароў і неабходнасць рана ўставаць, праводзяць яго ў лесе. Здаецца, лясныя прымакі нарыхтоўчыкам — значны ўнёсак у бюджэт сям'і і адносна просты спосаб зарабіць грошы. У тым, колькі сёння каштуе кілаграм лісчак, як здаць ягады ў глухой вёсцы і чаму замарожаны чарніцы даражэйшыя за свежыя, дапамагае разабрацца нашым аглядальнікам Аляксандру Скіндэр.

— Ці аднолькава каштуюць ягады і грыбы ў розных кутках Беларусі?
— Кошт сапраўды залежыць ад рэгіёну, колькасці нарыхтоўчыкаў, якія працуюць на гэтай тэрыторыі і ад таго, які шмат у гэтай мясцовасці маюць закупіць пэўнай прадукцыі. Нават тое, наколькі далёка рэгіён знаходзіцца ад Расійскай Федэрацыі, таксама ўплывае на кошт.
— Кошт на закупку лясной прадукцыі яшчэ можа падраўцаць?
— Калі казаць, напрыклад, пра лісічку, то гэта не будзе так імкліва, як летась. З гэтымі грыбамі асобная сітуацыя. Цэна на іх залежыць ад многіх фактараў: засушлівае ці дажджлівае лета, запатрабаванасць на рынку грыбоў той ці іншай якасці. Лісічка, якія выраілі ў дождж, вельмі дрэнна захоўваюцца. Іх лепш прадаваць ужо ў апрацаваным выглядзе. А вольныя выгледзе. А вольныя выгледзе. А вольныя выгледзе.

Пра кошт

— Як сёлета змяняліся цэны на чарніцы?
— У гэтым годзе яны былі вельмі дынамічнымі. Мы гэта адчуваем не толькі па той прадукцыі, якую людзі збіраюць у лесе. У пачатку нарыхтовак кілаграм чарніцы каштаваў 10 000 рублёў. Час паказаў, што ягады запатрабаваны, і кошт павялічыўся спачатку да 13 000, а пасля нават да 15 000 і вышэй. Сёння ў некаторых раёнах Беларусі чарніцы прымаюць па 20, 21 і 22 тычыны за кілаграм.

Пра кошт

— Як сёлета змяняліся цэны на чарніцы?
— У гэтым годзе яны былі вельмі дынамічнымі. Мы гэта адчуваем не толькі па той прадукцыі, якую людзі збіраюць у лесе. У пачатку нарыхтовак кілаграм чарніцы каштаваў 10 000 рублёў. Час паказаў, што ягады запатрабаваны, і кошт павялічыўся спачатку да 13 000, а пасля нават да 15 000 і вышэй. Сёння ў некаторых раёнах Беларусі чарніцы прымаюць па 20, 21 і 22 тычыны за кілаграм.

Пра нарыхтоўчыкаў

— Як адрозніваецца закупачны кошт у прыватных нарыхтоўчыкаў і ў Белкапсаюз?
— Ён аднолькавы. Сёлета прыватнікі часцей за ўсё падладжваліся пад нас. Прыватныя нарыхтоўчыкі тэрэтычна могуць павялічыць кошт, але яны гэтага не робяць. На знешнім рынку цэны ўстаўлявае не Беларусь. Гэта ў нас цэна на чарніцы можа раптам падняцца або знізіцца, а ў Еўропе, куды ідзе асноўная маса ягад, нарыхтоўцаў Белкапсаюза, яна больш стабільная. Можна быць аднолькавай на працягу года. У Беларусі ажыятаж, звязаны з цэнамі, супадае з сезонам збору ягад, а ў Еўропе чарніцы прысутнічаюць на рынку круглы год, няхай і ў перапрацаваным выглядзе. Прыватнікі, якія займаюцца закупкай ягад, прадаюць іх у тую ж Еўропу. Рабіць закупачныя цэны непамерна высокімі ім не мае ніякага сэнсу.

Пра нарыхтоўчыкаў

— Як адрозніваецца закупачны кошт у прыватных нарыхтоўчыкаў і ў Белкапсаюз?
— Ён аднолькавы. Сёлета прыватнікі часцей за ўсё падладжваліся пад нас. Прыватныя нарыхтоўчыкі тэрэтычна могуць павялічыць кошт, але яны гэтага не робяць. На знешнім рынку цэны ўстаўлявае не Беларусь. Гэта ў нас цэна на чарніцы можа раптам падняцца або знізіцца, а ў Еўропе, куды ідзе асноўная маса ягад, нарыхтоўцаў Белкапсаюза, яна больш стабільная. Можна быць аднолькавай на працягу года. У Беларусі ажыятаж, звязаны з цэнамі, супадае з сезонам збору ягад, а ў Еўропе чарніцы прысутнічаюць на рынку круглы год, няхай і ў перапрацаваным выглядзе. Прыватнікі, якія займаюцца закупкай ягад, прадаюць іх у тую ж Еўропу. Рабіць закупачныя цэны непамерна высокімі ім не мае ніякага сэнсу.

Пра нарыхтоўчыкаў

— Як адрозніваецца закупачны кошт у прыватных нарыхтоўчыкаў і ў Белкапсаюз?
— Ён аднолькавы. Сёлета прыватнікі часцей за ўсё падладжваліся пад нас. Прыватныя нарыхтоўчыкі тэрэтычна могуць павялічыць кошт, але яны гэтага не робяць. На знешнім рынку цэны ўстаўлявае не Беларусь. Гэта ў нас цэна на чарніцы можа раптам падняцца або знізіцца, а ў Еўропе, куды ідзе асноўная маса ягад, нарыхтоўцаў Белкапсаюза, яна больш стабільная. Можна быць аднолькавай на працягу года. У Беларусі ажыятаж, звязаны з цэнамі, супадае з сезонам збору ягад, а ў Еўропе чарніцы прысутнічаюць на рынку круглы год, няхай і ў перапрацаваным выглядзе. Прыватнікі, якія займаюцца закупкай ягад, прадаюць іх у тую ж Еўропу. Рабіць закупачныя цэны непамерна высокімі ім не мае ніякага сэнсу.

Пра нарыхтоўчыкаў

— Як адрозніваецца закупачны кошт у прыватных нарыхтоўчыкаў і ў Белкапсаюз?
— Ён аднолькавы. Сёлета прыватнікі часцей за ўсё падладжваліся пад нас. Прыватныя нарыхтоўчыкі тэрэтычна могуць павялічыць кошт, але яны гэтага не робяць. На знешнім рынку цэны ўстаўлявае не Беларусь. Гэта ў нас цэна на чарніцы можа раптам падняцца або знізіцца, а ў Еўропе, куды ідзе асноўная маса ягад, нарыхтоўцаў Белкапсаюза, яна больш стабільная. Можна быць аднолькавай на працягу года. У Беларусі ажыятаж, звязаны з цэнамі, супадае з сезонам збору ягад, а ў Еўропе чарніцы прысутнічаюць на рынку круглы год, няхай і ў перапрацаваным выглядзе. Прыватнікі, якія займаюцца закупкай ягад, прадаюць іх у тую ж Еўропу. Рабіць закупачныя цэны непамерна высокімі ім не мае ніякага сэнсу.

Пра нарыхтоўчыкаў

— Як адрозніваецца закупачны кошт у прыватных нарыхтоўчыкаў і ў Белкапсаюз?
— Ён аднолькавы. Сёлета прыватнікі часцей за ўсё падладжваліся пад нас. Прыватныя нарыхтоўчыкі тэрэтычна могуць павялічыць кошт, але яны гэтага не робяць. На знешнім рынку цэны ўстаўлявае не Беларусь. Гэта ў нас цэна на чарніцы можа раптам падняцца або знізіцца, а ў Еўропе, куды ідзе асноўная маса ягад, нарыхтоўцаў Белкапсаюза, яна больш стабільная. Можна быць аднолькавай на працягу года. У Беларусі ажыятаж, звязаны з цэнамі, супадае з сезонам збору ягад, а ў Еўропе чарніцы прысутнічаюць на рынку круглы год, няхай і ў перапрацаваным выглядзе. Прыватнікі, якія займаюцца закупкай ягад, прадаюць іх у тую ж Еўропу. Рабіць закупачныя цэны непамерна высокімі ім не мае ніякага сэнсу.

Пра нарыхтоўчыкаў

— Як адрозніваецца закупачны кошт у прыватных нарыхтоўчыкаў і ў Белкапсаюз?
— Ён аднолькавы. Сёлета прыватнікі часцей за ўсё падладжваліся пад нас. Прыватныя нарыхтоўчыкі тэрэтычна могуць павялічыць кошт, але яны гэтага не робяць. На знешнім рынку цэны ўстаўлявае не Беларусь. Гэта ў нас цэна на чарніцы можа раптам падняцца або знізіцца, а ў Еўропе, куды ідзе асноўная маса ягад, нарыхтоўцаў Белкапсаюза, яна больш стабільная. Можна быць аднолькавай на працягу года. У Беларусі ажыятаж, звязаны з цэнамі, супадае з сезонам збору ягад, а ў Еўропе чарніцы прысутнічаюць на рынку круглы год, няхай і ў перапрацаваным выглядзе. Прыватнікі, якія займаюцца закупкай ягад, прадаюць іх у тую ж Еўропу. Рабіць закупачныя цэны непамерна высокімі ім не мае ніякага сэнсу.

Пра нарыхтоўчыкаў

— Як адрозніваецца закупачны кошт у прыватных нарыхтоўчыкаў і ў Белкапсаюз?
— Ён аднолькавы. Сёлета прыватнікі часцей за ўсё падладжваліся пад нас. Прыватныя нарыхтоўчыкі тэрэтычна могуць павялічыць кошт, але яны гэтага не робяць. На знешнім рынку цэны ўстаўлявае не Беларусь. Гэта ў нас цэна на чарніцы можа раптам падняцца або знізіцца, а ў Еўропе, куды ідзе асноўная маса ягад, нарыхтоўцаў Белкапсаюза, яна больш стабільная. Можна быць аднолькавай на працягу года. У Беларусі ажыятаж, звязаны з цэнамі, супадае з сезонам збору ягад, а ў Еўропе чарніцы прысутнічаюць на рынку круглы год, няхай і ў перапрацаваным выглядзе. Прыватнікі, якія займаюцца закупкай ягад, прадаюць іх у тую ж Еўропу. Рабіць закупачныя цэны непамерна высокімі ім не мае ніякага сэнсу.

Пра нарыхтоўчыкаў

— Як адрозніваецца закупачны кошт у прыватных нарыхтоўчыкаў і ў Белкапсаюз?
— Ён аднолькавы. Сёлета прыватнікі часцей за ўсё падладжваліся пад нас. Прыватныя нарыхтоўчыкі тэрэтычна могуць павялічыць кошт, але яны гэтага не робяць. На знешнім рынку цэны ўстаўлявае не Беларусь. Гэта ў нас цэна на чарніцы можа раптам падняцца або знізіцца, а ў Еўропе, куды ідзе асноўная маса ягад, нарыхтоўцаў Белкапсаюза, яна больш стабільная. Можна быць аднолькавай на працягу года. У Беларусі ажыятаж, звязаны з цэнамі, супадае з сезонам збору ягад, а ў Еўропе чарніцы прысутнічаюць на рынку круглы год, няхай і ў перапрацаваным выглядзе. Прыватнікі, якія займаюцца закупкай ягад, прадаюць іх у тую ж Еўропу. Рабі

ВЗМОНА

«ШТУРМ» ПРЫЁМНЫХ КАМІСІЙ УЖО ПАЧАЎСЯ!

У Беларускай дзяржаўнай аграрнай тэхнічнай універсітэце прыёмная камісія не сумее: абітурыенты ўжо зараз спяшаюцца падаць дакументы. Падтрымліваючы іх бацькі — некаторыя хлопцы і дзяўчаты не спраўляюцца з хваляваннем і просяць бацькоў запозычыць усе патрэбныя паперы. «Эканоміка, кіраванне на прадпрыемстве», «Менеджмент, праектаванне і вытворчасць сельскагаспадарчай тэхнікі» — спецыяльнасці на любы густ. Але традыцыйна будучыя студэнты імкнучыся падаць дакументы ў апошні дзень. Менавіта таму сёлета прынята рашэнне, што ў апошні дзень прыёму дакументаў інфармаванне студэнтаў будзе сьпінана ў 15 гадзін, а каб канчаткова вызначыцца з выбарам спецыяльнасці, у іх будзе тры гадзіны.

Марына БЕГУНKOBA, фота аўтара.

У Першамайскім раёне сёлета сфарміравана 10 летніх студэнцкіх атрадаў

Дзесяць студэнцкіх атрадаў рознай накіраванасці сфарміраваны ў Першамайскім раёне гэтым летам.

Як расказала начальнік аддзела па справах моладзі раённай адміністрацыі Вольга Шыбка, сельскагаспадарчыя атрады працуюць у Мінскім, Нясвіжскім і Вілейскім раёнах. Экалагічныя атрады аграрна-тэхнічнага ўніверсітэта працуюць над азелененнем і добраўпарадкаваннем тэрыторыі студэнцкага гарадка. А студэнты педагагічнага атрада інстытута сучасных ведаў падрыхтавалі праект адукацыйнай лідарскай змены для моладзі, якая адпачывае ў раённых профільных і дзіцячых аздараўленчых лагерах.

Акрамя гэтага, раённыя будаўнічыя атрады выконваюць розныя віды рамонтных работ у студэнцкіх інтэрнатах і навучальных установах. А студэнтка акадэміі мастацтваў працуе над добраўпарадкаваннем пад'ездаў жылых дамоў, размешчаных на вуліцах Каліноўскага і Цікоцкага. У рамках праекта «Утульны дом», які дзейнічае на тэрыторыі раёна ўжо не першы год, студэнты выконваюць насенныя работ у ваходных груп, першых паверхавых пад'ездаў, смеццевых кантэйнераў, лавак.

Кацярына ЦЫРКУН,
«Мінск-Навіны»

БЯСПЛАТНА НЕ АДПАЧЫВАЮ

Як можна падзарабіць школьніку летам?

Па сваіх адчуваннях памятаю, што ўсе тры месяцы лета, на якія прыпадаюць школьныя канікулы, ператварыць у суцэльны адпачынак даволі складана нават для самых гультаяватых. Таму многія школьнікі летам спрабуюць зарабіць першыя ўласныя грошы.

Вакіт стала з раскладзенай на ім яркай тканінай снудзі дзяўчаты 13-16 гадоў з нажніцамі і іголкамі ў руках. Бландзінка ў блакітнай маечцы займалася выкарайкай, абводзіла алоўкам трафарэт, дзяўчаты побач дэталі выраблялі і прымервалі да будучага касцюма. У мінскім цэнтры пазашкольнай работы «Светач» падлеткам прапаноўваць у якасці вар'янтаў працы на лета шмат якая цацкі, касцюмы для тэатральных пастацовак, а таксама ствараць дэкарэтыўныя пано.

Хто сказаў, што шчыц цацкі — не мужчынская справа?

Праца ў «Светач» з 2003 года. Стварэння рукамі дзяцей рэчы выкарыстоўваюцца падчас розных тэатральных пастацовак, канцэртаў, якія ладзяцца ў цэнтры, гарадскіх свят.

Напрыклад, калерыяны сцяжкі, што развешваюць па Мінску перад якімі-небудзь урачыстасцямі, таксама шуюцца ў нас. Яшчэ нядаўна ручнікі вышывалі, — гаворыць Наталля.

Праца з іголкамі, ніткамі і стужкамі, зраўма, больш падыходзіць дзяўчатам. Але, як аказалася, і хлопцы ёй не грэбуюць. Нечаканасцю было пабачыць ажно трох хлопцаў, якія шлі мяккія цацкі. Краўцы з задумленнем у вачах і навушнікамі ў вушах сядзелі побач і засяроджана круцілі ў руках шкуру недаштытых мядзведзікаў. Самым гаваркім аказаўся Глеб. Цікаўлюся ў яго:

— Няўжо хлопцам даспадобы шчыц мяккія цацкі? Цябе сюды прыйсці, можа, бяцкі прымуслі?

— Не, тут можна вопыт атрымаць...

— Які вопыт: як шчыц цацкі ці як зарабіць грошы?

— Шчыц цацкі... — заўсімхаўся хлопец і пераключыў сваю ўвагу на лапу будучага мяккага мядзведзя.

Дзяўчаты тым часам працягвалі важдзца з тканінай. Па пакоі былі развешаныя гатовыя касцюмы, а гукавы фон размова стварала швейная машынка:

— А на што збіраецца траціць грошы? — пытаюся ў школьніцу.

— Я неўзабаве еду адпачываць у лагер. Хану набыць усё неабходнае — адказала дзяўчынка, якая назвала сябе Крысцінай.

— Навошта грошы? Трэба падумаць... Ты падукала пра тое ж, пра што і я? — падміргнула сяброўцы яе цёзка.

Іншыя адказвалі, што пакуль не вырашылі, куды патраціць заробак альбо проста загадкава ўсімхіліся. Кіраўнік студый народнай творчасці «Ліустэрка» Наталля Мотава, якая дапамагла дзяўчатам шчыц касцюмы, расказала, што школьнікі прыходзяць на

працу ў «Светач» з 2003 года. Створэння рукамі дзяцей рэчы выкарыстоўваюцца падчас розных тэатральных пастацовак, канцэртаў, якія ладзяцца ў цэнтры, гарадскіх свят.

Напрыклад, калерыяны сцяжкі, што развешваюць па Мінску перад якімі-небудзь урачыстасцямі, таксама шуюцца ў нас. Яшчэ нядаўна ручнікі вышывалі, — гаворыць Наталля.

Праца з іголкамі, ніткамі і стужкамі, зраўма, больш падыходзіць дзяўчатам. Але, як аказалася, і хлопцы ёй не грэбуюць. Нечаканасцю было пабачыць ажно трох хлопцаў, якія шлі мяккія цацкі. Краўцы з задумленнем у вачах і навушнікамі ў вушах сядзелі побач і засяроджана круцілі ў руках шкуру недаштытых мядзведзікаў. Самым гаваркім аказаўся Глеб. Цікаўлюся ў яго:

— Няўжо хлопцам даспадобы шчыц мяккія цацкі? Цябе сюды прыйсці, можа, бяцкі прымуслі?

— Не, тут можна вопыт атрымаць...

— Які вопыт: як шчыц цацкі ці як зарабіць грошы?

— Шчыц цацкі... — заўсімхаўся хлопец і пераключыў сваю ўвагу на лапу будучага мяккага мядзведзя.

Па словах метадыста цэнтры пазашкольнай работы «Светач» Наталлі Санторовіч, за гады працы школьнікі атрымліваюць 2700 рублёў. 14-16-гадовыя дзеці працуюць крыху больш за чатыры гадзіны, а тыя, каму больш за 16 — ужо сем. Хадзіць у цэнтр трэба з панядзелка па пятніцу. Сутра і нядзеля — законныя выхадныя. У сярэднім можна зарабіць 200 тысяч рублёў. Трапіць у «Светач» падлетак можа, звярнуўшыся ў цэнтр занятасці. Таксама такая інфармацыя ёсць і ў школах.

Ганна ГАРУСОВІЧ.
(Працяг тэмы на 2-й стар. «ЧЗ».)

АД ЯКОЙ ПРАЦЫ НА ЛЕТА ТЫ Б НЕ АДВОІЎСЯ?

Ілья, 15 гадоў:
— Магу што-небудзь цяжкае пацягаць. Каб скрынкі якія пераносяць альбо мяблю. Гэта не паграбуе асабліва ўменняў, ды і часу шмат не займае. А так, я лета будзьку дапамагаю, ён у аўтамайстэрні працуе. За гэта часам грошы ад яго атрымліваю.

Аліна, 15 гадоў:
— Я б хацела паўдзельнічаць у археалагічных раскопках, бо мне падабаецца вывучаць гісторыю. Як-такі вопыт ужо ёсць: выпадкова знайшла на баблінным агародзе манету 1902 года. Відзец, мне ў гэтым шанцу.

Толькі вось не ведаю, ці бяруць школьнікаў на раскопкі.

Віталі, 14 гадоў:
— Летам я працую звычайна ў вёсцы. Калі прывязджаю да бабулі, мы з сябрамі ходзім на ток, дзе сушыцца збожжа. Там прыбіраем, калі зерне высыплецца, ну і яшчэ шмат чаго. Але я хаджу туды болей для таго, каб весела час правесці. Можна, напрыклад, у сырое збожжа закапацца, як у пясак. Ад яго вельмі цёпла, нават гарача.

Марта, 16 гадоў:
— Я наведваю школу мадэляў, некалькі разоў мяне ўжо запрашалі на паказы. Праз гэта даводзіцца часам прапусціць заняткі ў школе звычайнай. Мае настаўнікі не вельмі задаволеныя. Вось каб канікулы судалі з цікавай прапановай ад дызайнера ці фатографі!

Аня, 14 гадоў:
— Мая стрычанка сястра, якая жыве ў вёсцы ў Камянецкім раёне, каб зарабіць, усю першую палову лета збірае чарніцы. Пасля яна шмат што да школы кулімае за ўласны заробак. Я таксама неяк думала паехаць да яе і пайсці ў ягады разам. Але, відзец, гэта цяжка. У лесе ж камары.

У дзясятым стагоддзі беларусаў хавалі разам са свіннямі

На свае вочы

Пра што яшчэ здольныя расказаць курганныя могільнікі?

У дзясятым стагоддзі, калі скандынавы толькі засялялі паўночную Францыю, а палінезіцы былі ў кроку ад адкрыцця Новай Зеландыі, Русь толькі пачынала прымаць хрысціянскі выгляд. Прынамсі, на беларускіх землях у гэты час панавала яшчэ паганства. Карэспандэнты «Звязды» наведалі раскопкі курганнага могільніка ў в. Бірулі Докшыцкага раёна і даведаліся, якія адрознены існавалі ў пахавальных абрадах крывічоў.

Рыдлёўка, пэндзлік, шпатель, а побач — нівелір і металашукальнік. Больш за тыдзень археалагічная экспедыцыя поладзікіх і віцебскіх археолагаў сумесна з Інстытутам гісторыі Акадэміі навук працуе на раскопках.

Аб'екты даследавання, сканцэнтраваныя на паселішчы VIII ст. (фота 3, 4) і курганным могільніку X ст. (фота 1, 2), воку недасведчаных беларусаў аскажуць не шмат. Іншая рэч — археолагі па адным толькі раскопе які могуць распавесці не толькі пра тое, як ЖЫЛІ нашы продкі, але і пра тое, якія ПАМЕРЛІ.

КАПАЦЬ — НЕ ПЕРАКАПАЦЬ
— А я думаю, што капаць тут — тое самае, як бульбу капаць. — усміхаецца Яўген Фраланка. — Але ж не — пласт за пластам тут трэба здаімаць акуратна.

Студэнты Ягор Воранаў і Яўген Фраланка з Полацкага дзяржаўна-нага ўніверсітэта ў Бірулічкім лесе праходзяць сваю першую археалагічную практыку. І хоць у будучыні хлопцы баняць сябе больш спецыялістамі ў сферы турызму, чым археолагамі, і адзін, і другі прызнаюцца, што былі б зусім не супраць знайсці які рарытэт у нетрах докшыцкай зямлі.

— Вядома, думалася, што знаходка будзе больш, — гаворыць Ягор ВОРАНАЎ. — Косці там якія знойдзем, але добра і

Фота Марыны БЕГУНKOBA.

2. Не кожны, нават мясцовы, зможа знайсці гэты крыж, што стаіць на ўзгорку — драўляная выява Хрыста з павязанымі ручнікамі.

«КРЫВІЧОЎ ХАВАЛІ З ВАЎКАМІ, КРЫВІЧАНАК — З АВЕЧКАМІ»
Кіраўнік археалагічнай экспедыцыі Андрэй Вайцяховіч курганнікам могілкамі зацікавіўся з падчы сваіх сяброў-настаўнікаў. І калі гадоў васьм таму ён толькі пачынаў цікавіцца курганамі, то сёння ўжо рыхтуе дысертацыю на гэтую тэму. На раскопкі ў ляс Андрэй Вячаслававіч бярэ не толькі студэнтаў-практыкантаў, але і 17-гадовага сына Ладзіміра. Для малодшага Вайцяховіча гэта ўжо чацвёртая экспедыцыя ў жыцці.

Запленнік археолага — гэта тэлефон, сцэзорык, фотаапарат, шэфлік, рулетка і дажджавік. Усе рэчы — патрэбныя. Паводле слоў археолага, курганныя могільнікі ў Бірулях цікавы найперш ...паленымі касцамі.

— Што дзіўна, у адным такім кургане Х ст. — да пяці кілаграм абпаленых касцей. Гэта пры тым, што з аднаго чалавека, у сярэднім, касцей застаецца кілаграма два. У X стагоддзі на гэтай тэрыторыі было яшчэ паганства і толькі ў др. пал. Х — пач. XII ст. з прыняццём хрысціянства тут адбываецца пераход да інгумацыі.

— Чым унікальны бірулічкі могільнік? — Яго ўнікальнасць у тым, што з яго дапамогай можна прасачыць момант трансфармацыі паганства. Спачатку курганы трапляліся амаль без костак і інвентару, потым пачаў з'яўляцца ляпны посуд, у іншай групе кургану — ножыкі і аздобы з калерыянага металу (на жаль, усё вельмі моцна пашкоджана агнём). Матэрыяльнай каштоўнасці яны не ўяўляюць, але вось навукова! Трапляюцца нават візантыйскія рэчы — іншаземныя.

— Спідар Андрэй, вы казалі, што асабліваю ўвагу варта звярнуць на жаночыя курганы. Чаму?

— У другой палове X ст. побач з ляпнымі збанамі ў жаночых пахаваннях сустракаюцца кругавыя збаны. Вось толькі касцы ў іх вельмі дзіўныя: такога кшталту збаны былі характэрныя больш для паўднёвых тэрыто-

АДЭСА-МАМА, ХАЧУ ДА ЦЯБЕ Ў ДЗЕЦІ

На свае вочы

«Адэса — паўднёвая сталіца. Адэса — мама. Адэса — перліна ля мора. Адэса — гэта не зусім горад, гэта усмішка Бога» — можна доўга ўгадваць усё, што сказана пра гэта месца, аднак спіс усё роўна не будзе поўным. Відавочна адно: шмат людзей імкнучыся сюды, каб ажыццявіць даўнюю мару і убачыць горад-легенду, апеты ў песнях, згаданы ў творах пісьменнікаў. І ніхто не застаецца падманутым, трапіўшы сюды. Калі толькі лянота не прымаецца да мяккага ложка ў здымным жыллі на ўвесь тэрмін адпачынку. Аднак гэта было б проста злачыствам. Пасля першага ж выезду ў цэнтр хочацца сказаць: «Ваў! Тут сапраўды ёсць што паглядзець і чым заняцца.» І гэта не толькі курорт, і не проста курорт. Гэта — Адэса.

Нават у Адэсе можна сустрэць чытаўцаў «Звязды»!

Мора
Калі бы ні быў выдатным горад — большасць з нас едзе адпачываць дзеля мора. Таму з яго і пачну. І дам вам першую параду: калі вы яшчэ не былі на моры, лепш зусім не едзьце і ніколі не бачце яго. Бо гэта лёгка на ўсё жыццё, гэта пацудзі, якое не праходзіць. Не абавязкова быць мараком, каб тужыць па моры. Пасля першага ж сустрэчы будзе настаяна хацецца вярнуцца, убачыць яго спакойнае хваляванне, адчуць ля сваіх ног пашчотныя хвалі. Будзе думацца: куды ж вы летя, і як хочацца на мора. Вырашыце, ці гатовыя вы да гэтага.

Прыемна шукаць дарогу да мора ў незнаёмым прыбярэжным месцы і раптам адчуць яго ні з чым не параўнальны салёны пах (добра ведаюць яго тыя, хто бачыў марскі водарасці, якія пахнуць прыкладна гэтакасама, але нашамат мацней) і ўжо беспамылкова знайсці дарогу. А часам можа іці на пляж і адчуць спецыяльны вецер і зраўмець, што сёння мора будзе халаднейшым.

Калі не пашанцуе з надвор'ем і мора акажацца халодным, не варта цакаць яго пацалпення згодна з прагнозамі сіноптыкаў. Бо палішчэнне надвор'я — неабавязкова падводныя мора. Яго тэмпература залежыць ад падводных плыняў, якія могуць быць як цёплымі, так і халоднымі. Зраўмела, у самы сезон — у жніўні — мора рэдка бывае халодным.

Ля Адэсы ў марскіх хвалях часта плаваюць акажацкія фінны. Часам можна цэлы дзень цікаваць за іх плаўнічкімі і паўкруглымі спінкамі, якія элігантна выныраюць з вады.

радзе проста немагчыма рабіць невыразныя будынкi. Напрыклад, побач з цэнтрам арабскай культуры пабудавана мянчэ — і гэта самая прыгожая ў Еўропе. Нават відомыя ўсім «Макарональды» месцяцца ў незвычайных выкрутасцістых памяшканнях з круглымі вокнамі.

Нацыянальная экзатыка знойдзецца і для тых, хто захаце «прамачыць горла». Для гэтага варта зайсці ў плыную «Гамбрінус», якая заснавана ў далёкім 1886 годзе. Тады не было іншых месцаў для забавы, і ўсе адзёсты збіраліся тут, каб паслухаць музыку і навесяліцца ад гамбыры. Сёння ёсць нават зборнік жартаў з плыной «Гамбрінус».

Гісторыя і традыцыі

Адэса пашанцавала на выдатных граданачальнікаў, якія добра разумелі патэнцыйныя магчымасці гэтага партовага горада і шмат зрабілі для яго развіцця і удакладнення. Адмірал дэ Рыбас быў першым начальнікам і «збіральнікам» Адэсы. Ён зрабіў вельмі шмат для яго развіцця, таму самая вядомая вуліца названа ў яго гонар — «Дарыбасэўскай». Адмірал казаў, што толькі тады душа яго радуецца, калі ён чые пра дэбарыт Адэсы. У розны час у горадзе былі пабудаваныя шматлікія палаты і сядзібы, грамадскія будынкi. Многія з іх выкарыстоўваюцца і сёння, напрыклад, у іх месцяцца музеі, якіх, дарэчы, у Адэсе 16.

Моцныя традыцыі адчуваюцца і сёння, у гэтым го-

Архітэктурна і помнікі

Вянком выдатнай адэскай архітэктуры можна лічыць тэатр оперы і балета, які ўваходзіць у плячку самых прыгожых будынкаў свету. Ад яго вонкавага ўбараня застаецца ў захалпенні нават самы абыякавы назіральнік. На прадастаўлены многае турсты ідуць толькі дзеля таго, каб убачыць унутранае аздабленне славагэта тэатра.

Таксама знакавыя месцы — Пацімкінская лесвіца, на якой абдываўся дзеянне класічнага кінафільма, Марскі вакзал, не падобны на ўсю Адэсу, збудаваны італьянцамі.

Ля Адэсы ў марскіх хвалях часта плаваюць акажацкія фінны. Часам можна цэлы дзень цікаваць за іх плаўнічкімі і паўкруглымі спінкамі, якія элігантна выныраюць з вады.

Родам з Адэсы Леанід Удэсаў — чалавек, які лічыцца пачынальнікам савецкага джазу. А яшчэ раней вылучыўся рэдктар мясцовай газеты, які прафесіянальна на цэнтральнай вуліцы да будынка рэдакцыі на чорнай паверхы, якая моцна грукатала, — першым аўтамабілі ў Расійскай імперыі.

(Заканчэнне на 2-й стар. «ЧЗ».)

1. Археалагічная экспедыцыя на працягу некалькіх тыдняў даследуе курганны могільнік X стагоддзя на берэзе возера Медзасол недалёка ад вёскі Бірулі.

У дзясятым стагоддзі беларусаў хавалі разам са свіннямі

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «43».)

«КАЛІ Б МЫ ЖЫЛІ ў VIII ст., ТО СВАЕ ПАДВЕСКІ ГУБЛЯЛІ Б ЧАСЦЕЙ»

Паступова ад раскопаў на курганах накіроўваемся да раскопаў на паселішчы. З выгляду — проста вялікі ўзгорак, на якім расце лес. Але не — гэта гарадзішча ранняга жалезнага веку! Тут праходзіць раскопкі Інстытута гісторыі Акадэміі навук (далей — АН).

Першы раскоп зроблены, ужо можна даведацца, хто тут жыў і ў які час, — распаўвадае навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі АН Зоя Харьтановіч. — Жыццё ў гэтым гарадзішчы працягвалася амаль тысячы гадоў. Першыя насельнікі былі прадстаўнікамі днепра-дзвінскай культуры. Тут жыў адзін род — дзевятыя самі. Вядома, што жылі яны тут некалькі стагоддзяў; былі выяўлены характэрныя фрагменты керамікі. Знойдзены таксама некалькі гаспадарчых ям, а вось жылта, на жалё, не выяўлена.

— А што тут было далей? — Змянілася культурнае аблічча — і дзевяты з 7-8 ст. гарадзішча засяляюць носьбіты банцараўскай культуры. Аднак кераміка гэтага перыяду няшмат, знойдзены бронзавыя падвескі і жалезныя ножык.

На склоне Шведскай гары, як называюць гэты пагорак мясцова жыхары, зроблены яшчэ адзін раскоп. У гэтым селішчы, паводле

Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

3. На другім канцы вёскі Бірулі працуе яшчэ адна група археолагаў — на раскопках паселішча. З выгляду — проста вялікі ўзгорак, а на самой справе — гарадзішча ранняга жалезнага веку. Мясцова называюць гэтае месца Шведскай гарой. Па легендзе, шведы нанеслі столькі зямлі шпакмі.

слоў навуковага супрацоўніка Інстытута гісторыі АН Сяргея Дзюрыча, пражывала насельніцтва культуры банцараўскай (максимальнае датаванне — 8 ст.).

— Знойдзены тут прадметы побыту характэрныя для банцараўскай культуры. Таксама сустракаюцца рэшткі, якія сведчаць пра культуру Саленска-падоляцкай гільні (8-9 ст.). Мясцова жыхары адносяць сыходзячы. Насамрэч жа, ніякіх забавонаў няма. Мне, напрыклад, даводзілася

слова навуковага супрацоўніка Інстытута гісторыі АН Сяргея Дзюрыча, пражывала насельніцтва культуры банцараўскай (максимальнае датаванне — 8 ст.).

— Знойдзены тут прадметы побыту характэрныя для банцараўскай культуры. Таксама сустракаюцца рэшткі, якія сведчаць пра культуру Саленска-падоляцкай гільні (8-9 ст.). Мясцова жыхары адносяць сыходзячы. Насамрэч жа, ніякіх забавонаў няма. Мне, напрыклад, даводзілася

— А калі б вы самі жылі ў VIII ст. на гэтым селішчы, як бы вы жылі? — Мы б больш бы смецця пасля сябе пакідалі, — смяюцца будучыя гісторыкі. — Пабольш бы падвесак, керамікі — гэта каб археолаг пасля ляржачы было.

— Я займаўся б выпілкамі металу і кавальствам, — усміхаецца Павел.

— А мы ў такім выпадку гатавалі б для кавала, абвешаныя падвескі, — дадаюць дзюрычкі.

Вось цікава, а ці будучы раскопчыкі нашыя нахадзілі праз пару стагоддзяў нас? І ці шмат яны знойдуць?

Ілья ЛАПАТО.

Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

4. На Шведскай гары знойдзена шмат прадметаў побыту, напрыклад, рэшткі посуду.

Хочаце — верце...

Хваробы напісаны на... руках?

Нашы рукі можна назваць сапраўднай персанальнай энцыклапедыяй — столькі разнастайнай інфармацыі аб сваім гаспадары яны ўтрымліваюць, трэба толькі ўмець «прачытаць» яе. Знаюца па руках можа расказаць аб асаблівасцях характару чалавека, аб яго мінулым і будучыні, а таксама аб стане здароўя. Між іншым, такую дыягностыку не адно тысячагоддзе практыкуе народная кітайская медыцына. Мы, вядома, не кітайскія лекары, але, добра прыгледзеўшыся, пазнаём выніковы аб сваім здароўі можам зрабіць самастойна.

МАРМУРОВЫ МАЛОНАК НА ДАЛОНЯХ...

...сведчыць аб збоху ў вегетатывнай нервовай сістэме. Чырвоныя далоні ўказваюць на таскінае паражжне печані, верагодна гепатоз ці гепатыт.

Калі на далонях рук скура набыла жаўтаватае адценне, то хутчэй за ўсё, гэта гаворыць пра захворванне ў жоўцеўвы пазуры ці печані — халестыт, халангіт, гепатыт, парушэнні ў жоўцеўвых пуцях, жоўцеўмяннёва хвароба.

Калі скура кісцяў рук, асабліва на далонях, лущыцца маленькімі пласцінкамі, — гэта важная прыкмета недахвату вітамінаў А і D. А калі скура далоню лущыцца буйнымі пласцінкамі — варта наведваць дерматолога (хутчэй за ўсё, на руках прысутнічае грыбок).

Карчыньчыя пігментныя плямы на кісцях рук сведчаць не толькі аб узросце (як вядома, парушэнні ў пігментацыі скуры характэрны ў асноўным для людзей сталага), але і аб праблемах з жоўцеўвым пузыром.

«ПЯЧОНАЧНЫЯ» РУКІ

Калі рукі халодныя — значыць, арганізму чалавека не хапае нікацінавай кіслаты. Гэта вядома прыкмета парушэння перыферыянага кровазвароту. Варта падаума, як папоўніць яе рэзерв за кошт вітамінаў ці дадаць у рацыён харчавання прадукты з высокай канцэнтрацыяй: рыбу, мяса, фасолю, грэчку, калушту, малочныя прадукты.

Калі далоні рук досыць часта аказваюцца гарачымі, значыць, печань не справляецца з інтэлекцыяй арганізма, якая выклікае атручэннімі лекамі, алкаголем, хімічнымі рэчывамі. Лекары называюць такую рыку «пячоначнымі».

Сіндром «паўзання мурашак» на далоні рукі ці казытанне падказваюць, што ў чалавека могуць быць праблемы з эндыкрыннай сістэмай.

Вільготныя рукі таксама ўказваюць на непападкі ў эндыкрыннай сістэме, верагодна гіперфункцыя шчытападобнай залозы.

А вось бледнасць і сухасць скуры далоню рук сведчаць пра гіпафункцыю шчытападобнай залозы (гіпатырэоз).

Калі ў чалавека заўсёды нямеюць мезенцы, трэба звярнуцца да кардыёлага — такога роду сімптомы звязаны з непападкамі ў рабоце сардэчна-сасудзістай сістэмы.

Пастаяннае анямненне вялікіх палецаў рук указвае на праблемы ў дыфальнай сістэме.

Калі на скуры кончыкаў палецаў сталі з'яўляцца глыбокія паддоўжныя складкі, як маршчыні, варта правесці эндыкрынну сістэму — магчыма, развіццё гіпатырэозу ці цукровай дыябет.

Калі кончыкі палецаў рук маюць пурпурны колер, то трэба звярнуць увагу на сістэму стрававання; калі цёмна-чырвоны ці амаль ліловы — пажадана абследаваць печань і ныркі.

Плямы на бугарках у нізе вялікіх палецаў (на буграх Венеры) сведчаць аб праблемах з палавымі органамі.

Сверб збоку ўказальнага палеца правай рукі падказвае аб праблемах кішчэніка.

Шурпата скура на тыльнай паверхні ўказальнага палеца дастаткова часта сведчыць аб праблемах жоўцеўвага пузыра.

ХРУСТ — НАГОДА ДЛЯ РОЗДУМУ

Шмат карысных высноў аб сваім здароўі можна зрабіць, звярнуўшы увагу на стан суставаў рук.

Напрыклад, калі хрусцяць суставы, — гэта верны сімптом недахвату кальцыю. Занадта гнучкія суставы і суставы, якія зусім не згінаюцца, пры агўльным зняжым тоне мшыцу палецаў сведчаць аб парушэннях у рабоце жоўцеўвага пузыра і печані.

Суставы палецаў рук няправільнай формы, якія яшчэ і балыць, указваюць на артроз. Звычайна такія змяненні назіраюцца ў людзей, якія пакутуюць ад падагры.

Калі суставы палецаў пачырванелі, сталі ацкаць, апухлі і балыць, неабходна неадкладна звярнуцца да ўрача: гэта вядома прыкмета паліартрыту.

Калі з'явіўся боль на ўказальным і безыменным пальцы, паміж другой і трэцяй фалангамі, то лічыце гэтыя прыпадзенне аб хуткім развіццю сур'язнага захворвання ў каленных суставах.

КРОПКА БОЛЮ

Згодна з народнай кітайскай медыцынай, кропка ў самым цэнтры далоні з'яўляецца энэргетычным цэнтрам усяго арганізма чалавека.

навацаў у адным пакоі з рэшткамі з пахавання, але ніхто не сніўся і ў сне не прыходзіў. Адзінае, пра што стараюцца заўсёды памятаць археолагі, — да пахавання трэба ставіцца з павагай.

Археолагаў уважліва слухаюць студэнты, якія дапамагаюць правадзіць на селішчы раскопкі. Адна з іх Марына Зямлянка, Павел Крывіцкі і Аляксандра Шустова сёлета скончылі першы курс універсітэта, але настроі ў моладзі баявы. «Калі нават і не станем археолагамі, то ўсё роўна будзе ў нас бяспэчны вопыт», — прызнаюцца студэнты.

— А калі б вы самі жылі ў VIII ст. на гэтым селішчы, як бы вы жылі? — Мы б больш бы смецця пасля сябе пакідалі, — смяюцца будучыя гісторыкі. — Пабольш бы падвесак, керамікі — гэта каб археолаг пасля ляржачы было.

— Я займаўся б выпілкамі металу і кавальствам, — усміхаецца Павел.

— А мы ў такім выпадку гатавалі б для кавала, абвешаныя падвескі, — дадаюць дзюрычкі.

Вось цікава, а ці будучы раскопчыкі нашыя нахадзілі праз пару стагоддзяў нас? І ці шмат яны знойдуць?

Ілья ЛАПАТО.

Калі, рэзка націснуць на кропку ў цэнтры далоні вялікім пальцам другой рукі, вы адчуеце востры боль, значыць, існуюць сур'язныя праблемы са здароўем, неабспечна пакідаць гэта без увагі. Прайдзіце поўнае абследаванне.

Калі з'яўляецца боль пры націсканні кропкі ў нізе вялікага палеца адной рукі з тыльнага боку кісці вялікім пальцам другой рукі, а ўказальным пальцам — з боку далоні, — гэта падказка аб праблемах сэрца (верагодна, пачынаецца ішемічная хвароба).

На непападкі ў рабоце мочапалавой сістэмы ўказвае моцны боль, які ўзнікае пры сцісканні бугарка паміж безыменным і сярэднім пальцамі.

Калі вы правядзеце роўную лінію ад кропкі паміж мезенцам і безыменным пальцам да запячця, то ніжня трэцяя частка гэтай лініі на далоні ад запячця адпавядае зоне жоўцеўвага пузыра і печані: боль пры націсканні, што з'явіўся ў гэтым месцы, азначае, што прысутнічаюць праблемы ў рабоце гэтых органаў.

ЧЫМ ШЫРЭЙ ДАЛОНЬ ТЫМ МАЦНЕЙ ЗДАОУЕ

Такая заканамернасць была заўважана яшчэ ў старажытнасці. Аднак трэба дадаць, што ў людзей з кароткімі пальцамі і шырокімі далонямі звычайна існуюць непападкі ў сістэме кровазвароту, — у першую чаргу гіпертанія.

Вузкія далоні рук з бледнай скурай і тонкімі доўгімі пальцамі ў асноўным сустракаюцца ў людзей са слабай нервовай сістэмай, якія вельмі востра рэагуюць на рэзкія перапады тэмпературы і атмасфернага ціску, на стрэсы, гучныя гукі, змену часавых паясоў.

Людзі з невялікімі кісцямі рук маюць досыць успрымальную вегетатывную нервоўную сістэму: іх фактычна заўсёды суправаджаюць артэрыяльная гіпатыя, запаленне прамой кішкі, бронхіяльная астма.

Ва ўладальнікаў тоўсчэйшых і мясістых далоню часта выяўляецца зніжаны абмен рэчываў, верагодна гіпафункцыя шчытападобнай залозы.

Напрыканцы падкрэслім, што ўсе прыведзеныя вышэй звесткі ўказваюць толькі аб магчымых парушэннях у вашым арганізме, таму ставіць сабе дыягназ, грунтоўна тлумачыць толькі на візуальнай дыягностцы, не варта. Пры выяўленні падозрных сімптомаў трэба звярнуцца да доктара і ні ў якім разе не займацца самалячэннем.

Падрыхтавала Іна АРЭХВА.

ЧАС ЗАРАБЛЯЦЬ!..

Лета — час не толькі адпачынку, але і пошуку працы студэнтамі. Не кожны можа сабе дазволіць цэлы сезон праваліцца на пляжы, каб потым вяртацца сабрам і знаёмым сваім бронзавым загарам. Несумненна, хочацца знайсці такую працу, каб грошай сваіх хапала, і не прышлюцца зноў працыць у бачкоў, і каб час свабодна абавязкова заставаўся. Дзе ж знайсці гэтую самую працу ўсяго на 2-3 месяцы — каб не толькі падзарабіць, але і набыць невялікі прафесійны вопыт?

Многія адразу пачынаюць доўгія пошукі ў інтэрнеце, некаторыя натыкаюцца на вучыльні або ўніверсітэцкія аб'явы. Там іх чакае вельмізны попыт на нянь, хатніх гаспадынь, афіцыянткаў у летнюю кавярню, важдых у летнім лагэры — але гэта больш для дзятчат. Хлопцаў жа заўсёды рады бачыць будоўля, прыбіранне вуліц і пасада кур'ера. Прычым часоваю працоўнай знайсці як у сябе на радзіме, так і за мяжой. Усё залежыць ад мэт: заробак, прафесійны вопыт, прыезд на будучую прафесійную пасаду або імкненне сумясціць прыемнае з карысным.

На рынку працы бывае складана знайсці профільную працу па заканчэнні ВНУ. А важным аргументам пры гутарцы з прадаўцамі з'яўляецца тэрмін стажыроўкі, існуе і іншая магчымасць знайсці часоваю працу з будучыняй — гэта лізінг персаналу. Сутнасць лізінгу складаецца ў тым, што кампанія-заказчыкам падаецца часовы персанал на перыяд адпачынку або хваробы супрацоўніка, а таксама ў выпадку пашырэння кадраў. І калі часовы працуючы добра сябе зарэкамендуе, то магчымы прапановы далейшага супрацоўніцтва.

Сфера рэкламы, несумненна, яшчэ адзін сплавачы часовай працоўнай сілы. Таму што ўлетку патрабуюцца рэкламаваць сезонны тавар — ад напояў да крэмаў для загару. Зрэшты, попыт на ахвотных так працаваць існуе цэлы год. Здаецца, кожнаму з нас калі-небудзь прапаноўвалі паўдзеньніца ў нейкіх акцыях або паспрабавалі прадукцыю нейкай фірмы добра апрапаруць маладыя людзі. І ў вас ёсць магчымасць пабываць на іх месцы. Падобная праца займае ад 2 да 5 гадзін у дзень, а сама акцыя доўжыцца не больш за тыдзень.

ПАПРАЦУЕМ

Мой шаснаццацігадовы сусед Саша Амяльковіч фарбуе ў Любані агароджы

— Захацеце папрацаваць на канікулах, — расказвае хлопец. — Па дапамогу ў працаўладкаванні звярнуўся ў Любанскі раённы аддзел адукацыі. Там хутка знайшлі работу. Накіравалі ў мясцовую ЖКГ. Цяпер мы (акрамя мяне працуе яшчэ чалавек трыццаці) фарбуем агароджы, наводзім чысціню ў горадзе.

Ёсць і шмат іншых спосабаў падзарабіць школьнікам і навуцанам летам. На Міншчыне кожны год ствараюцца тэрытарыяльныя штабы працоўных працаўладкавання, а таксама штабы працоўных спраў пры сярэднеспецыяльных навуцальных установах. На сёння такія структуры працуюць ва ўсіх раёнах сталічнай вобласці і ў горадзе Жодзіна. Іх асноўная задача знайсці аб'екты, на якіх моладзь будзе працаваць, і тых хлопцаў і дзятчат, якія жадаюць правесці летні час з карысцю.

Сёлета трэці працоўны семестр стартуваў яшчэ 28 красавіка ў межах акцыі «Моладзь — дзецякам». Маладыя людзі рамантавалі і рабілі дзіцячыя пляцоўкі.

З надыходам лета працы стала больш. Ёсць магчымасць папрацаваць у розных відах атрады.

Педагагічныя атрады створаны на базе дзіцячых аздараўленчых лагэраў. Працуе моладзь і ў сельскагаспадарчых атрадах. Напрыклад, Слуцкі раённы камітэт БРСМ дамовіўся з філіялам падобнай сельскай гаспадаркі «Наша ніва» ААТ «Слуцкі мясакамбінат» нааонт прапалкі гародніны. З 13 чэрвеня падлеткі і ўзяліся за гэтую справу. Працавалі па 4 гадзіны ў дзень, акрамя выхадных. За тыдзень можна было зарабіць каля 130 тысяч рублёў. Больш актыўна сельскагаспадарчыя атрады дзейнічаюць у жніўні і верасні, падчас збору ураджжа.

У вобласці даволі магўты рук будаўнічых атрады. Скажам, у Маладзечанскім раёне такіх 4. Моладзь працуе на аб'ектах, якія рыхтуюцца да рэспубліканскага свята «Дажнікі-2011». Дапамагаюць будаваць унікальныя спартыўна-відавішчыя комплексы, даводзяць да ладу гарадскі парк культуры і адпачынку. На такіх работах можна зарабіць да 2 мільянаў рублёў — вялікія грошы для вучня ці студэнта.

Аляксандра КВТКЕВІЧ.

даўцам, вядома ж, стане найўнасць нават невялікага прафесійнага вопыту. Хоць і не ўся сучасная моладзь, але некаторыя індывідуі, яшчэ вучацца ў ВНУ, думаюць аб будучай кар'еры. Ёсць такія, што пачынаюць свой шлях са стажыроўкі. У такім выпадку пасля заканчэння ВНУ можна атрымаць запрашэнне на сталую працу.

Акрамя стажыроўкі, існуе і іншая магчымасць знайсці часоваю працу з будучыняй — гэта лізінг персаналу. Сутнасць лізінгу складаецца ў тым, што кампанія-заказчыкам падаецца часовы персанал на перыяд адпачынку або хваробы супрацоўніка, а таксама ў выпадку пашырэння кадраў. І калі часовы працуючы добра сябе зарэкамендуе, то магчымы прапановы далейшага супрацоўніцтва.

Сфера рэкламы, несумненна, яшчэ адзін сплавачы часовай працоўнай сілы. Таму што ўлетку патрабуюцца рэкламаваць сезонны тавар — ад напояў да крэмаў для загару. Зрэшты, попыт на ахвотных так працаваць існуе цэлы год. Здаецца, кожнаму з нас калі-небудзь прапаноўвалі паўдзеньніца ў нейкіх акцыях або паспрабавалі прадукцыю нейкай фірмы добра апрапаруць маладыя людзі. І ў вас ёсць магчымасць пабываць на іх месцы. Падобная праца займае ад 2 да 5 гадзін у дзень, а сама акцыя доўжыцца не больш за тыдзень.

І, вядома, летні перыяд звязаны з сезонным павелічэннем абароту турыстычнага і гасціннага бізнесу. Падчас адпачынку можна знайсці многа свабодных вакацыяў: афіцыянт, аніматар, бармен, даглядач лодкачнай станцыі і гэтак далей. Бывае, што знаходзіцца моладзь на добраахвотную працу без аплаты. Калі такая занятасць вольнага часу вам па душы, то ўдзел у некаторых відах студэнцкіх атрады прапаноўвае БРСМ, Рэспубліканская моладзевая грамадская арганізацыя «Ліга добраахвотнай працы моладзі» і некаторыя іншыя.

Цяпер ёсць шмат ахвотных прыняць удзел у адной з распрацоўжаных сёння праграм па працы ў замежжы. Часцей за ўсё, маладыя цягну ў Злучаныя Штаты Амерыкі і краіны Заходняй Еўропы. Там беларускаму студэнту цяжка самому разабрацца з тым, якая праца паддаецца яму ідэальна. Такім чынам, прагледзім самую верагодную вакацыю — тую варыянт працаўладкавання, якія, хутчэй за ўсё, могуць прапанаваць фірма. Мабыць, у першую чаргу, прапаноўваю працу ў рэстаранах. Гэта, як правіла, даволі складаная праца мыйшчыка посуду, прыбіральшчыка, афіцыянта або касіра — поўная занятасць сапраўды забяспечана. Пляцаць у рэстаранах даволі многа, да таго ж, калі ён дарагі, то афіцыянту рэгулярна будзе

перападаць нядрэннае чаёвая. Вельмі вялікі спектр вакацыяў на амерыканскіх курортах. Там штогод набіраецца цэлы штат сезонных работнікаў для рэстаранаў, кавярняў і гасцінц. Вядома, праца пакаўкі ў атэлі нікому не здаецца прывабнай. Аднак варта падумаць аб тым, што жыць і працаваць прыяздзецца не ў маленькім правінцыйным мястэчку, а на марскім узбярэжжы, маючы магчымасць не толькі зарабляць, але і адпачываць у вольны час у шматлікай і выселай кампаніі.

Калі ж вы ўсё такі вырашылі папрацаваць улетку за мяжой, то першым чынам трэба вырашыць, з якой фірмай будзе мець справу. На шляху да мэты можа стаяць гутарка, для высвятлення ўзроўню ведання мовы. А далей — элементарны пошук працы. Пры ўдалым выхадзе не забудзьцеся заключыць дагавор з прадаўцаў, дзе ён дакументальна пацвердзіць намер узяць вас на працу.

Летні вольны час можна вабіць па-рознаму: з карысцю, ці, як дзіцяці, заглядаючы і далей у кішэні бачкоў. Але нягледзячы ні на што, калі-небудзь прыяздзецца зарабіць свае грошы. І лепш да гэтага падрыхтавацца.

Ганна БУРАК, студэнтка факультэта журналістыкі Інстытута журналістыкі БДУ.

АДЭСА-МАМА, ЯЧУ ДА ЦЯБЕ Ё ДЗЕЦІ Жыхары

Адсіты, як і іншыя ўкраінцы, — вельмі добра-застуны, яны заўсёды дапамогуць. Але адна прымалка сьведчае: «Хадон нарадзіўся — габрыі заплакаў». Між тым іх жаданне падзарабіць абсалютна натуральнае і ведае межы. Аднак трэба быць уважлівым, перасякаючы мяжу на аўтамабілі: трапіць асобі, што будучы выдаваць сабе за абавязкова страхоўшчыкаў, а самі памежнікі могуць разыграць цэлы спектакль, каб атрымаць большы хабар. Галоўнае — не падавацца на правакаты і ведаць, што, акрамя грывкарты, вы нікому нічога не павіны.

Зноў згадаюцца самі адсіты — аднойчы нават трапіўся амаль што Косяч-марак. Ён такім быў убачаны на оперы: прыгожы баявы юнак з не вельмі свежым пахам, апрануты ў крэмавы піжжак, абразаныя джынсы і шлёпанцы. Ён гучна смяяўся, калі былі падставы, моцна апладрававаў, у антракце сядзеў на прыступках, а ў канцы хутка энкі. Можна, яго чакала лодка?..

Пляжы і месцы адпачынку

У Адэсе больш за 10 вольных пляжаў, яшчэ столькі ж меншых. Яны могуць быць платнымі і бясплатнымі, з рознымі латкамі і цалкам свабодным, набліжаны да цэнтру і аддалены. Адзін з іх — «Аркадыя» — яшчэ і выдатнае месца для начнага адпачынку. Ён лічыцца самым упарадкаваным і эстэтычна аформленым. Тут многа кавярняў, рэстаранцаў, клубу — раскоша для тых, хто аддае перавагу начному жыццю.

Кошты

Кошты сёлета прыкладна такія ж, як у Крыме ў іншыя гады, з той розніцай, што набіццё долараў і грыўняў нам стала аб'ектыўна даражэй. Зараз за адзін доллар там даюць крыху менш за 8 грыўняў. Камфортнае жыллё з выдатным рамантам аб'ядзецца ў 10 долараў за чалавека. Мае сэнс даведацца кошт жылля ў гатэлях і пансіянатах, магчыма, ён нашмат ніжэйшы — так, па горадзе былі развешаны аб'явы: 109 грыўняў за двухмесны нумар-люкс для закаханых.

Калі ёсць магчымасць, можна ўзяць з сабой банкаўскую картку з паслугай, якая дазваляе здымаць наўняў і грыўняў. У нас была картка Беларапрамбанка Master Card Visa Electron, з якой і суткі можна было здымаць 300 грыўняў на курсу Нацбанку, за гэта бралася 8 працэнтаў камісіі, але ўсё роўна было выгадна. Аднак гэтая паслуга працуе не заўсёды і не ва ўсіх банках.

Ежа каштуе прыкладна так, як і ў нас, даражэй толькі малочныя прадукты. Цэны на садавіну і гародніну знікаюцца пастаянна. Таму ёсць магчымасць не толькі падыхаць карысным марскім паветрам, але і танна забяспечыць свой арганізм вітамінамі.

Калі зараз вы ні да чаго не прывязаны і нішто вас не радуе — адпраўляйцеся ў Адэсу. Там кожная адзінокая душа знаходзіць прытулак на вуліцах горада і родны дом ля марскіх хваляў.

«У ВОПЫЦЕ СССР ЁСЦЬ ШЭРАГ МОМАНТАЎ, ЯКІЯ МОЖНА БЫЛО Б ПАЎТАРЫЦЬ»

УЖО 20 гадоў, як няма «вялікага і магутнага» Савецкага Саюза. Гістарычны і паліталогічны аспекты развалу гэтай дзяржавы разгледзьце падчас on-line відэаграфічнага доктар палітычных навук, загадчык кафедры міжнародных адносін Акадэміі кіравання пры Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Сяргей КІЗІМА.

Паводле яго слоў, у дачыненні да любой буйной дзяржавы можна гаварыць пра ўнутраны перадумовы, якія пры пэўным развіцці падзей могуць разваліць любую з іх. Узліць хочь быць Індыя з яе сістэмай федэралізму, вялікай колькасцю нацый і моў... Дастаткова ўбраць некаторыя «стрымальныя стрыжні», як гэта краіна разваліцца на працягу некалькіх гадоў. Свае фактары для распаду ёсць і ў ШША. У Савецкім жа Саюзе распад прыляг, напрыклад, перагабі ў эканоміцы. Надзвычай развітым быў ваенны сектар і сацыяльная сістэма. Не было развіта прадпрыемальніцтва... З іншага боку, гэта была краіна з высокакваліфікаванай рабочай сілай, добра развітай сістэмай сярэдняй і вышэйшай адукацыі. Мільёны людзей вынаходзілі новыя тэхналогіі, а калі не хапала нейкіх тэхналогій, адна з самых лепшых разведка свету адпраўлялася ў любую краіну, дзе гэта тэхналогія была, і здарывала яе. Штогод КДБ здымае відэа для Саюза сотні тэхналогій... Была ў Савецкага Саюза і магутная прыродная база, пра якую можна толкі марыць. Зараз, напрыклад, толкі адзін Казахстан валодае адной з наймагутных вытворчасціў нафты, паскорана развівае свае газавыя радовішчы, займае першае месца па здабычы урану... Па-рэчамому ўсёй табліцай Мендзялеева валодзе і Расія, якія на продажы гэтых рэсурсаў атрымлівае 525 мільярд долараў...

Фактычна ў Саюзе ўсё шло досыць паспяхова. Паводле прызнання заходніх спецулужбаў, з дысідэнтамі да пачатку 80-х у СССР было практычна скончана ця са арганізаванай хваляй — дысідэнты не ўяўлялі сур'ёзнай пагрозы для Саюза. Гадоўнай пагрозай для яго стала тое, што «пасля смерці трох пачальнік генеральных сакратароў — Брэжнэва, Андропова і Чарнкі — генскам зрабілі чалавека, які яўна не збіраўся памираць».

Для таго, каб захавача Савецкі Саюз, неабходна было праводзіць праграму рэформы ў уліктам савецкай спецыфіцы. Кітай з 1979 года пачаў вельмі паспяхова рэформы ў аграрным сектары. Усго за тры гады з краіны, дзе галадлага частка насельніцтва, Кітай ператварыўся ў краіну-экспартэра сельгаспрадукцыі. Аднак у СССР гэты вопыт выкарыстоўваць не хацелі, і тое і стала адной з прычын краху Саюза. Патрэбны былі асырджоныя, але настольківа рэформы ў аграрным і прамысловым сектарах па тым прыкладзе, поспех якога прадэманстравала КНР.

Асноўныя страты Савецкага Саюза былі не ў кошыце вядзення вайны ў Афганістане, а ў страце прэстыжу на міжнароднай арэне. Савецкі Саюз палез у краіну, дзе яго, у прынтцыпе, не павіна было быць, і «пачаў ажыццяўляць тыя акцыі, якія ўсе звычайлі з імем настэрных амерыканцаў, якім нічога не варта ўваравацца ў краіну, захапіць, паставіць сваіх людзей і паехаць назад, пакінуўшы свой гарнізон».

З'яўленне 15 новых суверенных дзяржаў прывяло заходнія краіны да новых эканамічных і палітычных магчымасцяў, да стварэння ўнікальнай сітуацыі манапаліярнага свету, дзе ШША аб'явілі сабе пераможцамі.

ЗАКІДАЮЦЬ ЯЙКАМІ. ІНКУБАЦЫЙНЫМІ

Новае прадпрыемства будуюць на месцы былога аэрадрома ў вёсцы Кітуль Магілёўскага раёна. Марквееца, што ўвасемь тыў запраўце фабрыка інкубацыйных яйкаў.

Цяпер на Магілёўшчыне няма такой вытворчасці, таму давозіцца ездзіць за сотні кіламетраў па інкубацыйных яйкі. З іх вырошчваюць маладзкіх на птушкафабрыках. З'яўленне ў рэгіоне спецыялізава-

ў «халоднай» вайне і на фоне гэтага пачалі рэалізоўваць свае мэты без агляды на постсаветскую прастору. Разам з тым, ШША паступова страцілі пачуццё асырджонасці. Раней амерыканцы думалі: Калі мы патрацім нафта многа грошай на тое, на што траціць не трэба, а СССР патраціць на тое, што трэба, мы адстанем ад Савецкага Саюза». Гэта было стрымальным фактарам. У 90-х стрымальны фактар прапаў. А «для адзінай звяздзяржавы адсутнасць стрымальнага фактара — гэта вельмі дрэнна». З іншага боку, Савецкі Саюз знік, з'явілася КНР. І зараз размова ідзе нават аб тым, што Амерыка з Кітаем будучы ўзаемадзейнічаць у двухбаковай сістэме, варыянт «паўхалоднай» вайны. І, магчыма, праз 20-30 гадоў Амерыка наогул стане пераферыйнай дзяржавай побач з Кітайскай імперыяй, якая будзе кантраляваць увесь свет і выступаць у ролі ШША пачатку 90-х...

Ёсць шэраг момантаў у вопыту СССР, якія можна было б паўтарыць. Гэта сур'ёзныя дзяржаўныя праграмы, якія дапамагалі Саюзу развіваць эканоміку. «Зараз у Саюзнай дзяржаве мы абмаркуём развіццё абытковай прамысловасці», — тлумачыць Сяргей Кізіма. — Гэтая ідэя некалі паспяхова рэалізоўвалася і давала сур'ёзны эфэкт — працудлаўкаванне насельніцтва, паскарэнне будаўніцтва, развіццё галін, якія раней не існавалі. Гаты сур'ёзны вопыт Кітай выкарыстоўвае на поўную катушку... Можна ўзяць і тую рэч, як інтэрнацыяналізм. Нам зараз яго вельмі нестаче...».

— Неабходна імкнуцца да таго, каб у рамках М'ятнага саюза і Адзінай эканамічнай прасторы народы ўсіх краін адчуваці сабе ўсё больш сваякімі, усё больш свабоднымі, — мяркуе спадар Кізіма. — Каб Расія, як самая буйная дзяржава ў гэтай звязці, выкарыстала спецпраграмы для таго, каб прадэманстравач сваю добрую волю, што яна гатова аказаць пры неабходнасці дапамогу. Варта прыгадаць у гэтай сувязі хоць бы гісторыю адносін Кубы і Савецкага Саюза. Хоць ба магчыма Куба без дапамогі СССР? Хутчэй за ўсё, не... Расія цялкам можа дазволіць сабе ў якасці дэманстрацыі добрай волі вырашыць, напрыклад, часовавыя валютныя цяжкасці Беларусі. Можна было б прыдумаць нейкія меры, каб і Расія, і Беларусь атрымалі выгаду. Але мы не бачым такой праграмы. Мы бачым частковыя крок на 3 мілья долараў, што па-ранейшаму пакаіда Беларусь у пошуку фінансавання за межамі М'ятнага саюза і Адзінай эканамічнай прасторы...

Настальгічныя настроі на Савецкім Саюзе неабзбедныя, калі ўлічыць, што сёння большасць постсаветскіх рэспублік праз дваццаць гадоў не мае таго ўроўню ВУП на душу насельніцтва, які быў у Савецкім Саюзе да моманту краху... Мабыць, і не варта пазбягаць гэтай настальгіі, можа, ва ўсіх постсаветскіх краінах трэба будаваць больш справядлівае грамадства, больш паспяхова развіваць эканоміку, каб на аснове паспяховага развіцця эканомікі ў рамках больш інтэграцыйных структур з часам падысці да інтэграцыйнага справядлівага, якая ў Савецкім Саюзе была на больш высокім ўроўні, чым у большасці постсаветскіх краін... «Савецкі синдром» у сэнсе настальгіі неабходна выкарыстоўваць пазітыўна, браць усё самае лепшае з вопыту Савецкага Саюза, каб наш з вамі быў і геапалітычны перспектывы рабіць лепшымі з кожным годам...

Святлана БАРЫСЕНКА.

нага прадпрыемства дазволіць скараціць транспартныя выдаткі і ўвогуле спрадціць працу аграрыям. Агракамбінат «Трындароўскі», які стварае новую вытворчасць, разлічвае забяспечыць прадукцыяй не толькі ўласную птушкафабрыку, але і іншыя гаспадаркі Магілёўскай вобласці. Ёсць планы экспартваць інкубацыйнае яйка ў Расію, Украіну, Казахстан і нават Іран.

Ілона ІВАНОВА.

Закон Рэспублікі Беларусь АБ ЗВАРОТАХ ПРАДЗЯЯН ЮРЫДЫЧНЫХ АСОБ

Прыняты Палатай прадстаўнікоў

Ухвалены Саветам Рэспублікі

24 чэрвеня 2011 года

30 чэрвеня 2011 года

РАЗДЭЛ 1

АГУЛЬНЫЯ ПАЛАЗЖЭННІ

Арткул 1. Асноўныя тэрміны, якія выкарыстоўваюцца ў гэтым Заоне, і іх азначэнні

Для мэт гэтага Закона выкарыстоўваюцца наступныя асноўныя тэрміны і іх азначэнні:

зварот — індывідуальны або калектыўны заява, прапанова, скарга, выкладзеныя ў пісьмовай, электроннай або вуснай форме; заява — хадэйніцтва аб садзейнічанні ў рэалізацыі праваў, свабод і (або) законных інтарэсаў заяўніка, не звязанае з іх парухнем, а таксама паведамленне аб парухненні актаў заканадаўства, недахопах у працы дзяржаўных органаў, іншых арганізацый (службовых асоб) (далей, калі не вызначана інашэ, — арганізацыя), індывідуальных прадпрыемальнікаў;

прапанова — рэкамендацыя па паліпшэнні дзейнасці арганізацыі, індывідуальных прадпрыемальнікаў, удасканалення прававога рэгулявання адносін у дзяржаўным і грамадскім жыцці, рашэнні пытаньняў эканамічнай, палітычнай, сацыяльнай і іншых сфер дзейнасці дзяржавы і грамадства; скарга — патрабаванне аднавіць правы, свабоды і (або) законныя інтарэсы заяўніка, парухненых дзеяннем (бяздзейнасцю) арганізацыі, грамадзян, у тым ліку індывідуальных прадпрыемальнікаў (далей, калі не вызначана інашэ, — грамадзянін);

заяўнік — грамадзянін або юрыдычная асоба, якія падалі (падаюць) зварот; пісьмовы зварот — зварот заяўніка, выкладзены ў пісьмовай форме, у тым ліку заўвагі і (або) прапановы, унесеныя ў кнігу заўваг і прапановаў;

электронны зварот — зварот заяўніка, які паступіў на адрас электроннай пошты арганізацыі альбо размешчаны на афіцыйным сайце арганізацыі ў глабальнай камп'ютарнай сетцы інтэрнэт;

вусны зварот — зварот заяўніка, выкладзены ў ходзе асабістага прыёму;

індывідуальны зварот — зварот аднаго заяўніка;

калектыўны зварот — зварот двух і больш заяўнікаў па адным і тым жа пытанні (некалькіх пытаньнях); паўторны зварот — зварот, які паступіў у адну і тую ж арганізацыю, ад аднаго і таго ж індывідуальнага прадпрыемальніка ад аднаго і таго ж заяўніка па адным і тым жа пытанні два і больш разоў;

кніга заўваг і прапановаў — дакумент адзінаго ўзору, прызначаны для ўнесэння заўваг (заяў і скаргаў) (далей, калі не вызначана інашэ, — заўвагі) і (або) прапановаў аб дзейнасці арганізацыі, індывідуальнага прадпрыемальніка, якіясці тавараў, якія вырабляюцца (рэалізоўваюцца) імі, работ, якія выконваюцца, паслуг, якія аказваюцца;

Арткул 2. Сфера дзейнасці гэтага Закона

1. Дзеянне гэтага Закона распаўсюджаецца на звароты грамадзян і юрыдычных асоб, у тым ліку на тыя, што паступілі ад юрыдычных асоб, на якіх ускладзены функцыі рэдакцый сродкаў масавай інфармацыі, за выключэннем зваротаў, якія падлягаюць разгляду ў адпаведнасці з заканадаўствам аб канстытуцыйным судаводстве, грамадзянскім, грамадзянскім працэсуальным, крымінальна-працэсуальным заканадаўствам, заканадаўствам, якое вызначае парадак адміністрацыйнага працэсу, заканадаўствам аб адміністрацыйных працэдурарах, а таксама іншых зваротаў, у дачыненні якіх заканадаўчымі актамі вызначаны іншы парадак іх падачы і разгляду.

2. Дзеянне гэтага Закона не распаўсюджаецца на пераліску дзяржаўных органаў пры выкананні ім функцый, ускладзеных на іх нарматыўнымі прававымі актамі.

Арткул 3. Права заяўніка на зварот

1. Грамадзяне Рэспублікі Беларусь маюць права на зварот у арганізацыі шляхам падачы пісьмовых, электронных або вусных зваротаў, а таксама да індывідуальных прадпрыемальнікаў шляхам унесэння заўваг і (або) прапановаў у кнігу заўваг і прапановаў.

Юрыдычныя асобы Рэспублікі Беларусь, індывідуальныя прадпрыемальнікі маюць права на зварот у арганізацыі шляхам падачы пісьмовых (за выключэннем заўваг і (або) прапановаў), электронных або вусных зваротаў.

2. Замяжняя грамадзяне і асобы без грамадзянства, прадстаў-

ніцты замяжных арганізацый, якія знаходзяцца на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь, карыстаюцца правам на зварот наравне з грамадзянамі Рэспублікі Беларусь і юрыдычнымі асобамі Рэспублікі Беларусь, калі інашэ не вызначана Канстытуцый Рэспублікі Беларусь, законамі і міжнароднымі дагаворамі Рэспублікі Беларусь.

3. Права на зварот рэалізоўваюцца заяўнікамі добраахвотна. Ажыццяўленне заяўнікамі іх права на зварот не павіна парухаць правы, свабоды і (або) законныя інтарэсы іншых асоб.

Арткул 4. Прадстаўніцтва заяўнікаў пры рэалізацыі права на зварот

1. Грамадзяне рэалізоўваюць права на зварот асабіста альбо праз сваіх прадстаўнікоў. Асабісты ўдзел грамадзян пры падачы і разгляду зваротаў не пазбаўляе іх права мець прадстаўнікоў, роўна як і ўдзел прадстаўнікоў не пазбаўляе грамадзян права на асабісты ўдзел пры падачы і разгляду зваротаў.

Пісьмовыя і электронныя звароты ад імя незалежных грамадзян падаюцца іх законнымі прадстаўнікамі. Вусныя звароты незалежных грамадзян выкладаюцца на асабістым прыёме іх законнымі прадстаўнікамі.

Юрыдычныя асобы рэалізоўваюць права на зварот праз свае органы або сваіх прадстаўнікоў (далей, калі не вызначана інашэ, — прадстаўнік юрыдычнай асобы).

2. Прадстаўніцкі заяўнікаў пры падачы і разгляду зваротаў могуць ажыццяўляць дзеянні, права на ажыццяўленне якіх маюць заяўнікі, у межах дадзеных ім паўнамоцтваў.

3. Прадстаўніцкі заяўнікаў ажыццяўляюць свае паўнамоцтвы на падставе актаў заканадаўства альбо актаў уладаваных на тое дзяржаўных органаў, альбо доверанасця, аформленай у парадку, які вызначаны грамадзянскім заканадаўствам.

Арткул 5. Гарантыі праваў заяўнікаў

1. Службовыя асобы і іншыя работнікі арганізацыі, індывідуальныя прадпрыемальнікі і іх работнікі не маюць права выдаваць звароты аб асабістым жыцці грамадзян без іх згоды, а таксама звесткі, якія складаюць дзяржаўныя сакрэты, камерцыйную і (або) іншую таяіну, што ахоўваюцца законам;

2. Службовыя асобы арганізацыі, якія праводзяць асабісты прыём, не маюць права адмовіць у асабістым прыёме пры звароце па пытаньнях, які адносяцца да кампетэнцыйных арганізацый, у парадку, вызначаным гэтым Заонам, за выключэннем выпадкаў, калі заяўнік у ходзе асабістага прыёму ўжо быў дадзены вычарпальны адказ па пытанні, якія ўносяцца ў кнігу заўваг і прапановаў.

3. Кіраўнікі арганізацый, індывідуальных прадпрыемальнікаў і іх работнікі не маюць права адмовіць у прыняцці іх зваротаў, калі інашэ не вызначана інашэ, — прадстаўнік юрыдычнай асобы).

4. Службовыя асобы арганізацыі, якія праводзяць асабісты прыём, не маюць права адмовіць у прыняцці іх зваротаў, калі інашэ не вызначана інашэ, — прадстаўнік юрыдычнай асобы).

5. Службовыя асобы арганізацыі, якія праводзяць асабісты прыём, не маюць права адмовіць у прыняцці іх зваротаў, калі інашэ не вызначана інашэ, — прадстаўнік юрыдычнай асобы).

6. Службовыя асобы арганізацыі, якія праводзяць асабісты прыём, не маюць права адмовіць у прыняцці іх зваротаў, калі інашэ не вызначана інашэ, — прадстаўнік юрыдычнай асобы).

7. Службовыя асобы арганізацыі, якія праводзяць асабісты прыём, не маюць права адмовіць у прыняцці іх зваротаў, калі інашэ не вызначана інашэ, — прадстаўнік юрыдычнай асобы).

8. Службовыя асобы арганізацыі, якія праводзяць асабісты прыём, не маюць права адмовіць у прыняцці іх зваротаў, калі інашэ не вызначана інашэ, — прадстаўнік юрыдычнай асобы).

9. Службовыя асобы арганізацыі, якія праводзяць асабісты прыём, не маюць права адмовіць у прыняцці іх зваротаў, калі інашэ не вызначана інашэ, — прадстаўнік юрыдычнай асобы).

10. Службовыя асобы арганізацыі, якія праводзяць асабісты прыём, не маюць права адмовіць у прыняцці іх зваротаў, калі інашэ не вызначана інашэ, — прадстаўнік юрыдычнай асобы).

11. Службовыя асобы арганізацыі, якія праводзяць асабісты прыём, не маюць права адмовіць у прыняцці іх зваротаў, калі інашэ не вызначана інашэ, — прадстаўнік юрыдычнай асобы).

12. Службовыя асобы арганізацыі, якія праводзяць асабісты прыём, не маюць права адмовіць у прыняцці іх зваротаў, калі інашэ не вызначана інашэ, — прадстаўнік юрыдычнай асобы).

13. Службовыя асобы арганізацыі, якія праводзяць асабісты прыём, не маюць права адмовіць у прыняцці іх зваротаў, калі інашэ не вызначана інашэ, — прадстаўнік юрыдычнай асобы).

14. Службовыя асобы арганізацыі, якія праводзяць асабісты прыём, не маюць права адмовіць у прыняцці іх зваротаў, калі інашэ не вызначана інашэ, — прадстаўнік юрыдычнай асобы).

15. Службовыя асобы арганізацыі, якія праводзяць асабісты прыём, не маюць права адмовіць у прыняцці іх зваротаў, калі інашэ не вызначана інашэ, — прадстаўнік юрыдычнай асобы).

16. Службовыя асобы арганізацыі, якія праводзяць асабісты прыём, не маюць права адмовіць у прыняцці іх зваротаў, калі інашэ не вызначана інашэ, — прадстаўнік юрыдычнай асобы).

17. Службовыя асобы арганізацыі, якія праводзяць асабісты прыём, не маюць права адмовіць у прыняцці іх зваротаў, калі інашэ не вызначана інашэ, — прадстаўнік юрыдычнай асобы).

18. Службовыя асобы арганізацыі, якія праводзяць асабісты прыём, не маюць права адмовіць у прыняцці іх зваротаў, калі інашэ не вызначана інашэ, — прадстаўнік юрыдычнай асобы).

19. Службовыя асобы арганізацыі, якія праводзяць асабісты прыём, не маюць права адмовіць у прыняцці іх зваротаў, калі інашэ не вызначана інашэ, — прадстаўнік юрыдычнай асобы).

20. Службовыя асобы арганізацыі, якія праводзяць асабісты прыём, не маюць права адмовіць у прыняцці іх зваротаў, калі інашэ не вызначана інашэ, — прадстаўнік юрыдычнай асобы).

21. Службовыя асобы арганізацыі, якія праводзяць асабісты прыём, не маюць права адмовіць у прыняцці іх зваротаў, калі інашэ не вызначана інашэ, — прадстаўнік юрыдычнай асобы).

22. Службовыя асобы арганізацыі, якія праводзяць асабісты прыём, не маюць права адмовіць у прыняцці іх зваротаў, калі інашэ не вызначана інашэ, — прадстаўнік юрыдычнай асобы).

РАЗДЗЕЛ 2

ПАРАДАК ПАДАЧЫ І РАЗГЛЯДУ ЗВАРОТАЎ

Арткул 10. Парадак падачы зваротаў і накіравання іх для разгляду ў адпаведнасці з кампетэнцыяй

1. Звароты падаюцца заяўнікамі ў пісьмовай або электроннай форме, а таксама выкладаюцца ў вуснай форме.

Пісьмовыя звароты падаюцца нарарным (кур'ерам), па пошце, у ходзе асабістага прыёму, шляхам унесэння заўваг і (або) прапановаў у кнігу заўваг і прапановаў.

Вусныя звароты выкладаюцца ў ходзе асабістага прыёму.

2. Звароты падаюцца ў арганізацыі, індывідуальным прадпрыемальнікам, да кампетэнцыйных арганізацый вырашэнне пытаньняў, выкладзеных у звароце.

3. Арганізацыі пры паступленні да іх пісьмовых зваротаў, калі змяшчаюць пытанні, рашэнне якіх не адносяцца да іх кампетэнцый, на працягу п'ці дзён накіроўваюць звароты для разгляду арганізацыям у адпаведнасці з іх кампетэнцыяй і паведамляюць заяўнікам у той жа тэрмін альбо ў той жа тэрмін у парадку, вызначаным гэтым Заонам, пакаідоць звароты без разгляду па сутнасці і паведамляюць пра гэта заяўнікам з тлумачэннем, у якую арганізацыю і ў якім парадку варта звярнуцца для вырашэння пытаньняў, выкладзеных у звароце.

Пісьмовыя звароты, у якіх абскарджваюцца судовыя пастановы, не пазней п'ці дзён вяртаюцца заяўнікам з растлумачэннем ім парадку абскарджання судовых пастановаў.

Арткул 7. Права заяўнікаў Заяўнікі маюць права: падаваць звароты, выкладаць доказы службовай асобы, якая праводзіць асабісты прыём; знаёміцца з матэрыяламі, якія непасрэдна датычацца разгляду зваротаў, калі гэта не з'яўляецца правам, свабоды і (або) законных інтарэсаў іншых асоб і ў тым жа тэрмін у парадку, вызначаным гэтым Заонам, пакаідоць звароты без разгляду па сутнасці і паведамляюць пра гэта заяўнікам з тлумачэннем, у якую арганізацыю і ў якім парадку варта звярнуцца для вырашэння пытаньняў, выкладзеных у звароце.

4. Калі вырашэнне пытаньняў, выкладзеных у ходзе асабістага прыёму, не адносяцца да кампетэнцый арганізацыі, у якой праводзіцца асабісты прыём, адпаведна службовыя асобы не разглядаюць зварот па сутнасці, а тлумачыць, у якую арганізацыю варта звярнуцца для вырашэння пытаньняў, выкладзеных у звароце.

Калі для вырашэння пытаньня, якое выкладзена ў вусным звароце і адносяцца да кампетэнцый арганізацыі, у якой праводзіцца асабісты прыём, патрабуюцца дадатковыя вывучэнне і праверка, зварот выкладаецца заяўнікам у пісьмовай форме і падлягае разгляду ў парадку, вызначаным гэтым Заонам для пісьмовых зваротаў.

5. Звароты, якія змяшчаюць інфармацыю пра значнасць, якое рыхтуецца, учыняюцца або ўчыненыя, альбо інашэ правапарушэння, калі пазней за п'ць дзён накіроўваюцца ў адпаведна арганізацыю, у якой праводзіцца асабісты прыём, патрабуюцца дадатковыя вывучэнне і праверка, зварот выкладаецца заяўнікам у пісьмовай форме і падлягае разгляду ў парадку, вызначаным гэтым Заонам для пісьмовых зваротаў.

6. Звароты, якія змяшчаюць інфармацыю пра значнасць, якое рыхтуецца, учыняюцца або ўчыненыя, альбо інашэ правапарушэння, калі пазней за п'ць дзён накіроўваюцца ў адпаведна арганізацыю, у якой праводзіцца асабісты прыём, патрабуюцца дадатковыя вывучэнне і праверка, зварот выкладаецца заяўнікам у пісьмовай форме і падлягае разгляду ў парадку, вызначаным гэтым Заонам для пісьмовых зваротаў.

7. Звароты, якія змяшчаюць інфармацыю пра значнасць, якое рыхтуецца, учыняюцца або ўчыненыя, альбо інашэ правапарушэння, калі пазней за п'ць дзён накіроўваюцца ў адпаведна арганізацыю, у якой праводзіцца асабісты прыём, патрабуюцца дадатковыя вывучэнне і праверка, зварот выкладаецца заяўнікам у пісьмовай форме і падлягае разгляду ў парадку, вызначаным гэтым Заонам для пісьмовых зваротаў.

8. Звароты, якія змяшчаюць інфармацыю пра значнасць, якое рыхтуецца, учыняюцца або ўчыненыя, альбо інашэ правапарушэння, калі пазней за п'ць дзён накіроўваюцца ў адпаведна арганізацыю, у якой праводзіцца асабісты прыём, патрабуюцца дадатковыя вывучэн

ЯК ПАЗНАЦЬ БЕЛАРУСА?

...На чарговым прыпынку ў аўтобус заходзіць старэнькі дзядуля з кійком. Зрабіўшы пару крокаў, ён спыняецца і шукае вачыма, куды б прысеці. Вольныя сядзёнкі ёсць, але яны размешчаныя занадта высока для яго. Тут з правага боку дзядулю кранае за руку нейкая жанчына, саступаючы месца. Твар дзядулі робіцца здзіўлена-задаволеным:

— Гэта вы мне месца саступаеце?
 — Так, сядайце, калі ласка, — адгукнулася жанчына.
 — Вой, вы, напэўна, беларуска, — прамовіў дзядуля...
 Такі зусім звычайны выпадак выклікаў простае пытанне: як можна пазнаць беларуса сярод іншых?

Саша Нама, спявак:
 — Мне здаецца, што, калі беларусы трапляюць за мяжу, іх часта б'юць па рускім. Знешне адрозніць нас цяжка. Але хто там будзе дэптаваць? Што дакладна адрознівае беларуса сярод іншых, напрыклад, на адпачынку, дык гэта яго імкненне адпачываць па поўнай праграме: калі загарача — дык да шакаладнага колера, калі гуляць — дык да раніцы.

Дзмітрый Карась, вядучы праграмы «Добрай раніцы, Беларусь!»:
 — Калі меркаваць па замежных атэжах, у якіх даводзіцца адпачываць, дык нашы суайчыннікі, на мой погляд, вельмі влучаюцца сярод іншых сваёй сіціласці і спакоям. Яны заўжды гатовы пачакаць і вельмі рэдка канфліктуюць з кім-небудзь. А з негатыўнага нават і

не ведаю, што скажаць. Я ж сам беларус.
Маша Якуш, малады журналіст:
 — Беларускую дзяўчыну дакладна можна вызначыць за мяжой. Абдасы, сукенка, вярчэрні мэік, а ўсёго толькі выйшла ў краму па пельмені. Нашы дзядуцаты вельмі прыгожыя і больш сочаць за знешнясцю, чым замежніцы, а галоўнае — умеюць сябе прыпаднесці.

Марына Прыгульчык, студэнтка Беларускага дзяржаўнага медыцынскага ўніверсітэта:
 — Неяк летам мы з бацькамі ездзілі адпачываць у Крым. У аўтобусе саступілі месца састарэламу мужчыне. Дык ён адразу спытаў, ці не з Беларусі мы.

Ларыса Бортнік, мастацтвазнаўца:
 — Я думаю, што мы вельмі зацоканены, дрэнна арыентуемся за мяжой. Пазнаць нас можна па разгубленым поглядзе. Да таго ж мы знешне адрозніваемся. На Захадзе, напрыклад, людзі не надаюць столькі ўвагі свайму знешняму выглядку, як у нас.

«Хіміятэрапія» для бульбы

Мы звычайна прывыклі, што туманы ў нас бываюць у жніўні, калі лета ідзе на спад. Але ад прыроды чакай чаго заўгодна — месцамі яны з'явіліся ўжо ў пачатку ліпеня. Там, дзе бульбяное поле адкрытае, праветрываецца, там фітафактара не надта прыстала да бульбы і яе можна нейкім чынам выратаваць.

Пра хімічную апрацоўку бульбы расказвае загадчык лабараторыі тэхналогіі вырошчвання бульбы Інстытута бульбаводства РУП НПЦ НАН Беларусі Дзмітрый ФІЦУРА.

— Фітафактар — хвароба каварная, таму апрацоўку палеткаў трэба праводзіць загады. У вядучых гаспадарках дагэтуль мы прымянілі 3-4 апрацоўкі. Цяпер надзея толькі на надвор'е. Калі будзе горача і без дажджу, тады можна стрымаць хваробу, крыху замарудзіць працэс, яе затармазіць. Для прыватных гаспадарак можна парэкамендаваць наступнае: унесенне кантактных фунгіцыдаў — такіх, як «дзітан М-45», «бравэ», «пенказэб», «полазафос», «навазір», — чаргаваць з прымяненнем прэпаратату, які ўтрымлівае медзь, — напрыклад, бардоскую сумесь, медны купарас. Прэпараты даступныя, недарагія, не надта шкодныя. Можна яшчэ параіць да гэтых прэпаратату дабаўляць грамаў 50 азотных угнаенняў: сульфату амонію карбаміду, салетры, папярэдне растварыўшы іх у 10 л вады. Гэта адначасова і падкормка, і наданне ўстойлівасці да хвароб.

— Кожны раз у гаспадароў узнікае пытанне: ці варта пры з'яўленні фітафактара сковаць бульбоўнік? Познія гатункі бульбы, які правіла, больш устойлівыя да гэтай хваробы. Можна, не варта спяшца гэта рабіць, няхай адбываецца накапленне масы?

— Познія гатункі не заўсёды ўстойлівыя да фітафактара, — кажа спецыяліст. — Такія гатункі ранняй бульбы, як «лілея», «уладар», «лазурыт», «дэльфін», сярэдняспелы «скарб», сярэдняранні «брыз», ураджай ўжо сфарміравалі. На іх, ва ўсіх выпадках, бульбоўнік можна скасіць, асабліва там, дзе ёсць заражэнне. Сярод позніх гатункаў устойлівымі будць «атлант», «здабытак». Калі хвароба з'явілася толькі на лісцях, а дакладнай толькі пачалася (на 5 працэнтах пасадка), тэрмінова трэба адпрацаваць, а інтэрвал апрацоўкі трэба скараціць. Калі дзевяне прэпаратату, напрыклад, 10—14 дзён, то ў гэтым выпадку апрацоўваць расліны трэба часцей — праз 5—7 дзён. Калі хвароба толькі пачалася і ўраджай сфарміраваўся, бульбоўнік трэба скасіць — нават калі бульба яшчэ расце. Тады ў вас застаецца хоць насены матэрыял, чысты ад хваробы.

Валянціна ШПІЛЕУСКАЯ.

Жыццё і хуткасць

10 чалавек загінулі на дарогах Магілёўскай вобласці за восем дзён, і яшчэ 24 чалавекі паранены.

Па звестках Магілёўскай ДАІ, большая частка аўтааварый адбылася з-за перавышэння вадзіцелямі дазволенай хуткасці руху. У сувязі з павелічэннем колькасці аварый асабовы склад ДАІ пераведзены на ўзмоцнены рэжым службы. Да парушальнікаў правілаў дарожнага руху, невярарозных вадзіцеляў і лічавоў аб'яваюць ужываць самыя жорсткія меры.

У аддзяленні агітацыі і прапаганды Дзяржаўтінспекцыі адзначаюць, што павялічылася колькасць ДТЗ з удзелам веласіпедыстаў. Уначы 18 ліпеня ў Магілёўскім раёне пад коламі «МАЗа» загінуў 43-гадовы веласіпедыст, а на наступную ноч у Быхаўскім раёне легкавы аўтамабіль насмерць збіў 21-гадовага веласіпедыста.

Увогуле ў ліпені ўжо адбылося больш за 50 ДТЗ, у якіх 14 чалавек загінулі і 52 траўмаваны.

Ілона ІВАНОВА.

Футбол

ЛІГА ЧЭМПІЁНАУ: «ЛІНФІЛД» ПРОЙДЗЕНЫ

Трывожныя хваляванні наконт выніку хатняга матча чэмпіёна Беларусі 2-га кваліфікацыйнага раўнда Лігі чэмпіёнаў супраць «Лінфілда», дзядуль Богу, не спрадзіліся: БАТЭ перамог суперніка з лікам 2:0. Галы ў другім тайме забівалі Павел Няхайчык і Аляксандр Паўлаў.

Першы мяч улятэа ў вароты «Лінфілда».

Першы тайм яркава сведчыў пра тое, што нашы футбалісты вельмі хваліліся за агульны вынікі і свой апошні ружб: гульня ў беларускага чэмпіёна былі даволі скаванай і не зусім удальнай. Але ў другім тайме БАТЭ паказаў паўночнаірландцам, што на полі гаспадар, а Няхайчык першым голам супакоіў і каманду, і бальшышчыку. А другім мячом у вароты суперніка Паўлаў замацаваў упэўненасць у стаючым выніку. Цяпер БАТЭ ў трэцім раўндзе Лігі паедзе ў гоцы да літоўскага «Экранаса» з Панявжыса, які дома таксама перайграў мальтыйскую «Валету» — 1:0.

Галоўны трэнер ФК БАТЭ Віктар Ганчарынка на пасляматчавай прэс-канферэнцыі адзначыў, што прычынай нервознасці ў камандзе стала якасць гульні ў першым матчы, і вялікая колькасць фалюў была з той жа прычыны, але галы ўсё наладзілі. На асабістым сайце БАТЭ шыфра падзякаваў сваім бальшышчыкам за стварэнне выдатнай футбольнай атмасферы і адзначыў, што пры такой яркавай падтрымцы ў каманды вырастаюць крылы за спінай, і яна пастараецца быць дастойнай гэтага.

УРУГВАЙ ПЕРШЫ Ў ЧАРЗЕ ПА КУБАК

Зборная Уругвая стала першым фіналістам Кубка Амерыкі па футболе.

Узельнік паўнаўна чэмпіяната свету 2010 года перамог каманду Перу з лікам 2:0. Абодва мячы на рахунку вядомага нападчыкага уругвайцаў Луіса Суарэса. Пасля вылету з турніру каманд Аргенціны і Бразіліі зборная Уругвая лічыцца першым прэтэндэнтам на перамогу ў спаборніцтвах за Кубак Амерыкі.

Іван КУПАРВАС.

Жаночыя сакрэты

УЗРОСТАВЫ ПАРАДАНТЫ

Стаматологі высветлілі: у жанчын пасля 45 гадоў асноўнай праблемай з'яўляецца парадантыт. А не карысць, як лічылася раней. Як жа трэба даглядаць свае дзясны ў гэты перыяд?

Больш чым палова насельніцтва ва ўзросце пасля 18 гадоў мае захворанні дзяснаў прынамсі на ранняй стадыі развіцця. У людзей пасля 35 гадоў сітуацыя яшчэ горшая, паколькі трое з чатырох чалавек гэтага ўзросту пакутуюць ад парадантыту рознай ступені цяжкасці. Многія часта б'юць па парадантыт з іншым, больш рэдкім стоматалагічным захворваннем — парадантозам. Але калі ў чалавека крывавае дзясны, з'яўляецца рухомасць зубоў, з рота ідзе непрыемны пах — значыць, развіваецца менавіта парадантыт.

Асноўная прычына развіцця парадантыту ў жанчын пасля 45 — менапаўза. У гэты перыяд адбываецца гарманальная перабудова ва ўсім арганізме. Зніжаецца ўзровень жанчын палавых гармонаў, якія рэгулююць мінеральны абмен у касцях. З'яўляецца дэфіцыт кальцыю і фтору, што нярэдка прыводзіць да астапаарозу. Гэтыя змены адбываюцца і на стане зубоў. Яны становяцца больш уразлівымі, лягчэй рабураюцца. Уплываюць гарманальныя зрухі і на стан крывацёўных саудаў. Павышаецца пранікальнасць іх сценкаў, якія лягчэй траўмаюцца. Дзясны з-за гэтага становяцца занадта адчувальнымі, часцей крываваць.

Каб спавіцца з гэтымі праблемамі, жанчыне трэба нармалізаваць гарманальны фон. У дадзенай сітуацыі дамам, акрамя стоматалага, трэба звярнуцца да гінекалага-эндокрынолага. Ён падберэ неабходныя прэпараты, якія стабілізуюць узровень гармонаў і аслабляць іх нежаданыя ўплыў.

Аднак парадантыт могуць справакаваць і іншыя праблемы са здароўем, якія часта унікаюць з гадамі. Гаворка ідзе ў першую чаргу пра гіпертанію і цукровы дыябет. Павышаны ціск, які і дэфіцыт гармонаў, негатыўна адбываюцца на асадух. З-за гэтага ў дзясках часцей узнікае кровавывацтва. А пры цукровым дыябеце моцна зніжаецца агульны імунітэт арганізма, таму шкодныя мікробы ў роце могуць бесперашкодна размнажацца і выклікаць запаленне.

Такім чынам, жанчыне пасля 45 гадоў трэба звяртаць больш пільную ўвагу на абодва бакі праблемы: сачыць і за гігіенай поласці рота, і за станам усёго арганізма.

Стаматалагі даюць жанчынам наступныя рэкамендацыі. Неабходна выбіраць «правільную» зубную пасту. Жанчынам старэйшага ўзросту можна параіць варыянты з экстрактамі лекавых раслін: напрыклад, з рамонам, шафрэем, шыпшынай або коранем аэру балотнага. Гэтыя травы аказваюць магутнае супрацьзапаленчае дзеянне. Таксама можна ужываць розныя рэцэпты для паласкання поласці рота. Добрым выбарам будзе вадкасць з утрыманнем хлоргексідыну (увага: пры працяглым прымяненні апошні можа выклікаць змяненне колераў зубоў і пломбаў). Гэтае рэчыва папярэджае ўтварэнне мікробна налету і з'яўленне запалення.

Акрамя зрубай шоткі, варта пастаянна карыстацца і іншымі адыслывальнымі сродкамі гігіены: зубной ніткай, ёршыкам або зубачысткай. Таму што толькі з іх дапамогай можна ачысціць прамежак паміж зубамі. А там жа знаходзіцца дзяснавы сасочак, з запалення якога і пачынаецца гнігліт, а затым парадантыт.

Вядома ж, неабходна хоць бы раз на паўгода наведваць стоматалага. Урач не толькі сасвоевацца выявіць праблему, калі яна ўзнікла, але і выдзіць з дапамогай спецыяльнага абсталявання зубныя адкладанні.

Карыснай будзе і гімнастыка для ўмацавання дзяснаў. Сутнасць яе простая. Трэба рэгулярна ужываць ўмацоўваю гародніну і садавіну на кшталт морквы або яблыкаў. Тады звязкі зубоў не будць «ленавацца». Паколькі рацыён сучаснага чалавека практычна пазбаўлены грубай ежы,

жавальны апарат не працуе ў поўную сілу. З-за недастатковай нагаруці ў ім парушаецца працэс крвавазабеспячэння і ўтварецца мікробная бляшка. Правільнае харчаванне і гігіена дапамогуць гэтага пазбегнуць.

ДЫЕТА ДЛЯ ЗУБОЎ

Каб не разбуралася эмаль, не з'яўляўся зубны камень, неабходна прытрымлівацца прафілактычнай дыеты.

Як сцярджаюць стоматалагі, карэцкія харчаванія патрабуюцца многім жанчынам — пра гэта нярэдка гаворыць першы ж аглед. Калі пашкоджана эмаль адразу некалькіх зубоў, а жанчына абсалютна здаровая, са здаровай спадчынасцю, прычына можа быць двоякай трывяльнай: любоў да кантрастнай — гарачай і халоднай — ежы. Многім падабаецца жоўтую лыжачку марожанага запіваць гарачай кавай. Але тую ж каву — мінеральнай вадой з халадзільніка. Але нават калі не чаргаваць адно з адным, а проста мець схільнасць да ужывання занадта халоднай або занадта гарачай ежы ці напояў — гэта таксама дрэнна. Неадрама кажучы: «нават зубы ломіцца». Нядзяўна, што паступова ў эмалі з'яўляюцца трэшчыны. Узнікаюць яны і ад уздзеяння цвёрдых прадметаў або ежы, таму нічога не трэба спрабаваць «на зубок», асабліва аржы. Наогул, звычайна ўразліваецца эмаль з'яўляецца ў выніку цэлага комплексу перадумоў. Пра іх трэба ведаць, таму што наступны этап — карысць або значна больш сур'ёзныя праблемы. Да 25 гадоў кальцыі пры спрыяльных умовах надзейна ўмацоўвае зубы, потым ён няхай патроху, але штогод пачынае страчвацца. Гэты Узростаў фактар трэба ўлічваць і не выпрабываць свой жавальны апарат на механічную трываласць, на тэмпературныя стрэсы, не пеціць яго мяккай ежай. Неадрама ж у нашай гісторыі зафіксаваны рэзкі скачок масавых захворванняў зубоў, звязаны з выпечкай пышнага блага хлеба з мукі асабліва дрэбнага памолу.

Вялікі вораг зубоў — цукар. Прычым не ў чыстым выглядзе, не з гарбатай, а асабліва ў выглядзе карамелі. Вяжкая цукерка даўга знаходзіцца ў роце і неспрыяльна дзейнічае на эмаль. Пачаць фрустыва: калі хочацца салодкага, зрабіце сабе шклянечку свежага труктовага соку — пасля гэтага да цукеркі не пацягне.

Трэба ўсё ж прымушваць зубы працаваць. Бо можа есці ж, напрыклад, кашу з сырой морквай, лустачкай сырога бурака. І не проста можа, а неабходна. Аржыкі абавязкова раскаліць, яны і без шаркулупіны дастаткова цвёрдыя. Зрабіце суп з грэнкамі, але не ешце сухары. Асцроженей і з сучкамі — для зубоў гэта вельмі каварная ежа. А яблык купляць зялёныя, цвёрдыя, лупіну не здымайце. Любіць смажанаю бульбу? Паспрабуйце перад прыгатаваннем стравы зрэць хача б адзін сыр бульбяны скрыпкіл — там знойдуцца вельмі карысныя відыны С, К, групы В, каратыноіды.

Вельмі важна, як вы заканчваеце свой сьняданак, абед ці вячэру. Напрыканцы для ачышчэння зубоў з'яўце невялікі агурок, дзве-тры радзкі або палову морквы. Не налягайце пасля яды на бананы або цытрусыя. Пропалашчыце рот, а ў ідэале — пачысціце зубы ніткай і, калі ёсць магчымасць, шоткай.

Пра спецыяльную дыету для ўмацавання зубоў трэба думаць ужо пасля 25 гадоў. Рэкамендуецца падкарачываць яе ў бок малака і кісламалочных прадуктаў, тварогу, садавіны, агародніны, сухафруктаў, яяленна. Тое ж самае, але ў большых дозах, неабходна ужываць у першы дзень аржыны і кармеліна, калі дзіця «забірае» кальцыі не толькі з касцявой тканкі, але і з зубоў маці. Таксама трэба павялічыць колькасць кальцыю ў ежы ў першы менапаўзы, і такой дыеты прытрымлівацца вярта пастаянна, інакш вам давядзецца весці барацьбу за кожны зуб у стоматалагічным крэсле.

Падрыхтавала Вольга КУЛІНКОВІЧ.

Извещение о проведении 3 августа 2011 г. открытого аукциона (с условиями) по продаже права заключения договоров аренды открытых торговых площадок с покрытием для размещения объектов мелкорозничной торговли и общественного питания, функционирующих в весенне-осенний период в г. Минск

№ предмета аукциона	Месторасположение открытой площадки с покрытием	Целевое назначение и архитектурная форма объекта	Арендваемая площадь, кв.м	Начальная цена, тыс. руб.
Октябрьский район г. Минска				
отдел архитектуры и градостроительства тел. 224-59-21				
отдел торговли и услуг тел. 224-49-74				
1.	ул. Осиповичская – ул. Кижеватова	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
2.	ул. Асанялиева – ул. Осиповичская	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
3.	ул. Суражская, 4а	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
4.	ул. Чкалова, 3а	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
5.	ул. Чкалова, 17	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
6.	ул. Рабкоровская / ул. Московская, 7а	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
7.	ул. Могилевская, 3	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
8.	Микрорайон Сокол, ул. Барамзиной, 12а	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
Партизанский район г. Минска				
отдел архитектуры и градостроительства тел. 294-70-94				
отдел торговли и услуг тел. 294-61-44				
9.	ул. Ф. Скорины, 16	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
10.	ул. Запорожская (ост. общественного транспорта «Кольцо»)	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
11.	ул. Ваушасова–Солтыса (ост. общественного транспорта «Профтехколледж»)	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
Советский район г. Минска				
отдел архитектуры и градостроительства тел. 292-13-93				
отдел торговли и услуг тел. 292-20-22				
12.	ул. Золотая Горка, 3	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
13.	ул. Кульман, 39	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
14.	ул. Платонова, 43-45	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
15.	пересечение ул. М. Богдановича–Измайловская (остановочный пункт)	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
16.	2-й Измайловский пер, 22	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
17.	ул. Сосновы бор, 35 (напротив жилого дома – микрорайон Цна)	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
18.	ул. Маневича, 9 (пос. Борова)	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
19.	ул. Куйбышева, 75	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
20.	ул. Тамаркина, 29	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
21.	ул. Некрасова, 73	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
Фрунзенский район г. Минска				
отдел архитектуры и градостроительства тел. 204-31-06				
отдел торговли и услуг тел. 204-40-76				
22.	ул. Колесникова, 36 (остановка общественного транспорта)	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
23.	ул. Скрипникова, 35 (остановка общественного транспорта)	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
24.	ул. Матушевича (остановка общественного транспорта на пересечении ул. Кунцевщина и ул. Матушевича)	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
Московский район г. Минска				
отдел архитектуры и градостроительства тел. 200-97-69				
отдел торговли и услуг тел. 200-96-21				
25.	ул. Н. Орды, 31	торговый объект по реализации кваса	5	175
26.	ул. К. Либкнехта, 122	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
27.	ул. Есенина, 35, корп. 3	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
28.	ул. Есенина, 131	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
Фрунзенский район г. Минска				
отдел архитектуры и градостроительства тел. 204-31-06				
отдел торговли и услуг тел. 204-40-76				
29.	ул. Орловская, 64-66 (место №1)	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
30.	ул. Орловская, 64-66 (место №2)	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
31.	ул. Орловская (остановка общественного транспорта)	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
32.	ул. М. Танка, 16 (место №5)	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
33.	ул. Орловская, 50	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
34.	ул. Кропоткина, 42 (место №2)	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
35.	ул. Кропоткина, 97а	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
36.	ул. Гаа, 29	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
37.	буль. Шевченко, 15	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
38.	буль. Шевченко, 12	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
39.	Долгийский тракт, 28 (место №2)	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
Первомайский район г. Минска				
отдел архитектуры и градостроительства тел. 280-54-65				
отдел торговли и услуг тел. 287-30-42				
40.	ул. Купревича, 1/1 (возле автобусной остановки)	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
41.	ул. Карбышева, 46-48	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
42.	ул. Кедышко, 11	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
43.	ул. Гуртыева, 7 (место №2)	торговый объект по реализации плодоовощной продукции	5	175
44.	ул. Платонова, 34-36 (место №2)	торговый объект по реализации плодо		

«Зямля не застаецца пустой. Яна будзе заселеная вернікамі»

«І застаецца нейміручай песня...»

Даўно я так не радавалася кнізе... Хіба што ў дзяцістве

Калі Ніна Русаковіч — чалавек таленавіты, неардынарны, наступіў рускай мовы і літаратуры, аўтар кніг пра А. Пушкіна і С. Ясеня — падарыла мне новую «Пра песню народную, «Неруш» і Валянціну», якая незвычайна прыгожа аздоблена і багата ілюстравана, я не тое што прачтала, а «прагнула» яе за адзін дзень.

Выдавецтва БДУ разам з аўтарам зрабіла вельмі дарагі падарунак да 30-годдзя заслужанага фальклорна-этнографічнага ансамбля «Неруш» Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. Упершыню ў друку Беларусі дзве чыстыя творчы партэты і яго кіраўнік — заслужана-

га дзеяча культуры Рэспублікі Беларусь Валянціна Федарэўна Гладкая. «Кніга выйшла ўнікальна культуралагічна і гісторыка-дакументальна матэрыял, які падлягае далейшаму асэнсаванню новымі пакаленнямі даследчыкаў», — адзначае прафесар кафедры беларускай народна-песеннай творчасці БДУ культуры і мастацтваў Уладзімір Язвіч.

Дзіві жывіца Ніны Русаковіч: «Любоў мая — Паззія і Песня». Не выпадкова яна стала летатэатрам ансамбля. Па-першае, яны з Валянцінай Гладкай — зямлячкі. Ніна — з вёскі Жукі, Валянціна — Пранска Капыльскага раёна. Па-другое, ніводнаму самадзейнаму калектыву Беларусі пакуль не пашчасціла мець такога тонкага, глыбока зацікаўленага, неаб'якавага і дасведчанага даследчыка.

Аўтар і «Неруш» цесна знітаваны, з'яўляючыся гарантам беларускага адроджэння, духоўнай трываласці беларусаў, што падвердзіла новае юбілейнае праграма ансамбля, выкананая ў жырны народнага мозікла «Вяселле ў Стараселлі».

Гэтае дзеянства трэба бачыць. У праграме — песні, танцы, музыка. Запісана яна ў Рагочыч, Г. Цітовіч, Т. Варфаламеевай, М. Сіраці, В. Гладкай, удзельнікамі ансамбля. Набылі гэты фаліант (з двума дыскамі, на якіх — беларускія песні і танцы з рэпертуару «Неруша»), атрымаеце вялікую асалоду. Будзьма шанаваць свае аўтэнтычныя песні, якія ўзбагачаюць душу, бо яны захавалі чысціню нашых продкаў!

Хочацца прывесці радкі з «Злэпага лістка на плане Зямля» слынага паэта і празаіка Янкі Сіпакова, які, на влічкі жаль, заўчасна пайшоў у жыццё: «Народныя спевакі збегалі народную песню. А ўжо песня выратавала нашу мову, а яна, у сваю чаргу — дзяржаву, краіну, народ. Калі ёсць песня — значыць, жыве народ!»

Валянціна ЛУЦЭВІЧ — СКАРЫНКА.

Адзін за другім у Маскве адбыліся два міжнародныя форуму, прысвечаныя дэмаграфіі. На абодвух была прадстаўлена беларуская праграма «Сям'я — Еднасць — Айчына», якая стала сенсацыяй для ўдзельніцкай супольнасці «За жыццё». Наша размова з выканаўчым дырэктарам Выдавецтва Беларускага Экзархату Уладзімірам ГРОЗАЎІМ, які прадстаўляў праграму за мажой, адбылася паміж гэтымі дзвюма падзеямі. Таму ў асноўным размова ішла пра першы форум — Сушветны дэмаграфічны саміт у Маскве. Але задача інтэр'ю была — зразумець, чаму дэмаграфіі ўсё свету ёць набат і чым і зацікавіў беларускі вопыт.

«БЭБІБУМУ НЕ БУДЗЕ»

— Дэмаграфічны саміт у Маскве падзіў Сушветны кангрэс сем'яў. Што гэта за арганізацыя?

— Гэта самае прадстаўнічае міжнароднае аб'яднанне прыхільнікаў традыцыйных сямейных каштоўнасцў і руху ў абарону Жыцця і Сям'і, Pro-Life і Pro-Family, які выступае супраць абортў, аднаполых шлюбў, эўтаназі, кланіравання чалавека, легалізацыі наркатыкаў і таму падобнага.

Рух зарадзіўся ў 1995 годзе ў Маскве падчас візіту Алана Карлсана, аўтара вядомага маніфесту «Натуральны сям'я», і вельмі хутка набраў абароты ва ўсім свеце. Ужо праз год адбыліся Першы сушветны Кангрэс Сем'яў у Празе. Усяго на сёння прайшло 6 падобных форумў, у тым ліку ў Жэневе, Мехіка, Варшаве, Амстэрдаме. Сёння Кангрэс аб'ядноўвае арганізацыі ў больш чым 65 краінах свету. Цяпер беларуская арганізацыя «Бацькі і настаўнікі» — за адрарджэнне прыватнай адукацыі са сваёй Праграмай «Сям'я — Еднасць — Айчына» сталі паўнаважным членам Сушветнага кангрэсу сем'яў.

— Які ўражанні пакінуў маскоўскі Саміт?

— Ніколі не бачыў разам такога колькасці спецыялістаў у галіне дэмаграфіі і сямейнай палітыкі, і не ўяўляў, што іх магчыма аб'яднаць. Прыхалі людзі з Філіпінаў, Амерыкі, Еўропы, Афрыкі, прычым не выпадкова, а тых, хто глыбока валодае пытаннем. Уразіў узровень веданні і разумення праблемы. На форуме не было супрацьлеглых поглядаў і адрозных меркаванняў. На жаль, тое, што адбываецца ў галіне дэмаграфіі ва ўсім свеце, прыводзіць людзей цвярозага розуму да аднолькавых высноў.

Амерыканец Дон Фэдэр, дырэктар па камунікацыях Сушветнага кангрэсу сем'яў, у сваім дакладзе «Культурныя вытокі дэмаграфічнай зямі» прадставіў супаўнасць усіх выступаў: чалавецтва, зрабіўшы з сябе багоў, на розных кантынентах і ў розных культурных традыцыях прыйшоў сваім эгаістычным шляхам у непараходнае балота — дрыгну, у якой павіна загінуць. І сёння перспектыва жыцця чалавека на зямлі, лёс усёго чалавецтва заклячаецца ў тым, каб развіраўца і тымі ж самымі шляхамі выйсці да вытокаў.

Духовная культура, на якой чалавецтва пабудавала хрысціянскую цывілізацыю — самацэнная, і гэтая жыццёвая спружына чалавецтва сёння дэмаграфічна пераключылася, неабходна вярнуцца да каранёў праз духоўнае асветненне, праз вяртанне традыцый, праз адмаўленне ад ваўначнага азіму і секулярызму. Таму што гэта — шлях у нікуды, шлях вырджэння і знікнення чалавека.

За выкажаннямі кшталту «наркатыкі — гэта та каіф», «алкаголь — гэта задавальненне», «абарты — гэта магчымае пажыццё дзеля сябе і не нараджаць непажаданых дзяцей» стаіць спыненне жыцця, выміранне. Усё гэта звязана з адсутнасцю духоўнасці. Там, дзе няма духоўнасці, няма сумлення і няма адказнасці.

Выснова ўсёх дакладчыкаў адна: Зямля не застаецца пустой. Але яна будзе заселеная вернікамі. Толькі вернікі сёння ажыццяўляюць узаўважэнне насельніцтва. Гэты аднагалосны вынік Саміту мяне, вядома, уразіў. Бо мы прывыклі да лібералізму, розных пунктаў погляду, спрэчак, пошуку ісціны... Нама ішчы пунктаў погляду. Усе дакладчыкі тым або іншым чынам

прыходзілі да гэтай адзінай ісціны. Без звароту да нашых духоўных каранёў немагчыма аднавіць традыцыйную сям'ю і забяспечыць развіццё чалавецтва.

Другая выснова, якая мяне глыбока ўраіла: на імгнне часу. Глобалістычны СМІ нахабна падмавае.

— У чым?

— У тым, што зямны шар перанаселены. Ужо 40 гадоў як тэндэнцыя павелічэння насельніцтва змянілася, і там, дзе яно адбывалася імкліва, павелічэнне значна запаволілася. Прычым, паўсюдна. А 42 адсоткі ўсяго чалавецтва жывуць у рэгіёнах, дзе насельніцтва імкліва скарачаецца. Гэта значыць, што амаль палова жыхароў планеты не аднаўляе сваёй колькасці, і да 2020 года тое павольнае павелічэнне нараджальнасці,

сурсу прыкладаліся і дагэтуль прыкладаюцца каласальна.

Праграма «Сям'я — Еднасць — Айчына» — гэта ўнікальная платформа, дзе грамадства, дзяржава і Царква аб'ядноўваюць свае намаганні. Мы супрацоўнічаем з прафсаюзамі, БРСМ, творчымі саюзамі. Напрыклад, днямі ў Брэсце выступіў Аляксандр Марціновіч, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі, літаратуразнаўца і пісьменнік. У мерапрыемствах Праграмы біз ўдзел кампазітар Валерыя Каратнікаў. Праца такіх людзей павышае аўтарытэт ідэй.

Важнае тое, што платформа — грамадская. У нас няма нейкага адзінага фундаменту. Мы аб'ядналі ідэй, якія зразумелыя і блізкія для кожнага, незалежна ад маёмаснага цензу, сацыяльнага статусу, узросту і полу: будучыня Беларусі ў нараджэнні шматлікага і здаровага пакалення дзяцей.

ІНСТРУМЕНТ АД БЕЛАРУСІ

— Зараз мы ажыццяўляем ініцыятыву, якая заклячана ў выкарыстанні ўнікальнай метадыкі, народжанай у Расіі. Мы даведваліся пра яе падчас першага форуму Усерасійскай праграмы «Святасць мацярынства», які адбыўся напрыканцы мінулага года ў Маскве пад патранажам жонкі расійскага Прэзідэнта Святланы Мядзведзевай. Сутнасць метадыкі ў тым, што група псіхалагаў прываслаўнага веравызнання прыходзіць у жаночыя кансультацыі і там кантактуе з жанчынамі, якія прынялі рашэнне пазбаўца ад зародкаўнага жыцця.

Аказалася, што значная частка такіх жанчын знаходзіцца, мякка кажучы, у неаграмадзанага стане. Сумненні прадпрыятыва тым, што душа і сэрца адуючы ісціну. Часам псеўдатулачэнні кшталту «пажыццё для сябе», «маленькі заробак мужа», «адсутнасць жылля» распыраюцца пасля такіх гутарак. Бо насамроч у нас няма настолькі бедных, сапраўды бяздомных, каб узнікала неабходнасць ахвяраваць жыццём дзіцяці.

Псіхалагічная дапамога, падтрымка, перакананне, пралагнацыя прыняцця рашэння дазваляюць захоўваць да 30 працэнтаў цяжарнасці, якія было запланавана перарваць. Сёння ў Беларусі, згодна з афіцыйнай статыстыкай, на працягу года адбываецца звыш 30 тысяч абортў. Няхай сваё рашэнне перамяніць не 30, а 20 адсоткаў жанчын. Калі мы ўсе акажам падтрымку, падбадзёрным будучую маці: сваякі, бацькі, прадаўцаў... Чым не нацыянальная ідэя: «Няхай нас стане больш!»?

— Вы таксама былі сярод выступаючых.

— Так, беларуская дэлегацыя была ў тым. Мяне здзівіла, што з краін СНД, акрамя расійян, былі толькі прадстаўнікі Беларусі. Праграма «Сям'я — Еднасць — Айчына», каардынатарам якой з'яўляецца Рэспубліканскае грамадскае аб'яднанне «Бацькі і настаўнікі» — за адрарджэнне прыватнай адукацыі, стала для ўдзельнікаў саміту пэўнай сенсацыяй.

Справа ў тым, што дыягназ на форуме ў Маскве быў пастаўлены бліскуча, так бы мовіць, стэрэаскапічна. А метадыкі і інструментарый для лячэння не абраныя.

І гэта зразумела, бо ў большасці развітых краін плоскасць бачання духоўнага адроджэння ўвогуле адсутнічае. Дактрыналізацыя Еўропы і Амерыкі — гэта факт. Пад Б'юкенен у сваёй кнізе «Гібель Захаду» класіфікаваў пра гэта пісьнік. Дарадца трох прэзідэнтаў, ён ведае праблему і лчыць, што дэмаграфічная і фізічная смерць Захаду непазбежна на прычыне поўнай дэкрыйналізацыі. Захад пабудавані інфармацыйнае грамадства, у якім няма месца для душы, дабрны, святла. Там ёсць прагматыка, сацыяльнае служэнне, якое аплачываецца, фінансуецца, але няма Людзі.

Праграма «Сям'я — Еднасць — Айчына» — гэта, па сутнасці, інструментарый для лячэння хваробы. І навунаць такога інструментарыю ў Беларусі вельмі здзівіла ўсіх. Дарчы, вопыт Беларусі быў рэтранславаны на ўвесь свет. У Саміце ўдзельнічалі прадстаўнікі 65 краін. Наш даклад прагучаў на пленарным пасяджэнні. Для ўсёх удзельнікаў Саміту, не толькі амерыканцаў, але і расійян, стала адкрыццём, што ў нас дзяржава разам з Царквой і грамадскімі структурамі біз ўдзел у вырашэнні дэмаграфічнай праблемы.

— Зацікавіла менавіта магчымаць узаемадзейнасці?

— Так, і самае галоўнае — станаючыя вынікі і шматбагасць. Праграма ўвесь час напўнаецца новымі навінкамі. Яна аб'ядноўвае вялікую колькасць валанцёраў і ўдзельнікаў высокага грамадскага і дзяржаўнага рангу.

Удзельнікі Саміту пагадзіліся, што выхад з дэмаграфічнай зямі ляжыць не ў матэрыяльнай плоскасці. Мацярынства не купіш. Бо гэта — ахвярнасць. Хто адзінец кошт бяссонных ночэй? Цяну выношвання немаўляці, яго выкармлівання і догляду? Ахвяру можа прынесці толькі духоўны чалавек. Той, у каго не ўсё мераецца карыслівацю. Вось чаму ніводнай краіне не ўдалося шляхам матэрыяльнага стымулявання вырашыць дэмаграфічнае пытанне. Хоць рэ-

сурсу прыкладаліся і дагэтуль прыкладаюцца каласальна.

Праграма «Сям'я — Еднасць — Айчына» — гэта ўнікальная платформа, дзе грамадства, дзяржава і Царква аб'ядноўваюць свае намаганні. Мы супрацоўнічаем з прафсаюзамі, БРСМ, творчымі саюзамі. Напрыклад, днямі ў Брэсце выступіў Аляксандр Марціновіч, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі, літаратуразнаўца і пісьменнік. У мерапрыемствах Праграмы біз ўдзел кампазітар Валерыя Каратнікаў. Праца такіх людзей павышае аўтарытэт ідэй.

Важнае тое, што платформа — грамадская. У нас няма нейкага адзінага фундаменту. Мы аб'ядналі ідэй, якія зразумелыя і блізкія для кожнага, незалежна ад маёмаснага цензу, сацыяльнага статусу, узросту і полу: будучыня Беларусі ў нараджэнні шматлікага і здаровага пакалення дзяцей.

ІНСТРУМЕНТ АД БЕЛАРУСІ

— Зараз мы ажыццяўляем ініцыятыву, якая заклячана ў выкарыстанні ўнікальнай метадыкі, народжанай у Расіі. Мы даведваліся пра яе падчас першага форуму Усерасійскай праграмы «Святасць мацярынства», які адбыўся напрыканцы мінулага года ў Маскве пад патранажам жонкі расійскага Прэзідэнта Святланы Мядзведзевай. Сутнасць метадыкі ў тым, што група псіхалагаў прываслаўнага веравызнання прыходзіць у жаночыя кансультацыі і там кантактуе з жанчынамі, якія прынялі рашэнне пазбаўца ад зародкаўнага жыцця.

Аказалася, што значная частка такіх жанчын знаходзіцца, мякка кажучы, у неаграмадзанага стане. Сумненні прадпрыятыва тым, што душа і сэрца адуючы ісціну. Часам псеўдатулачэнні кшталту «пажыццё для сябе», «маленькі заробак мужа», «адсутнасць жылля» распыраюцца пасля такіх гутарак. Бо насамроч у нас няма настолькі бедных, сапраўды бяздомных, каб узнікала неабходнасць ахвяраваць жыццём дзіцяці.

Псіхалагічная дапамога, падтрымка, перакананне, пралагнацыя прыняцця рашэння дазваляюць захоўваць да 30 працэнтаў цяжарнасці, якія было запланавана перарваць. Сёння ў Беларусі, згодна з афіцыйнай статыстыкай, на працягу года адбываецца звыш 30 тысяч абортў. Няхай сваё рашэнне перамяніць не 30, а 20 адсоткаў жанчын. Калі мы ўсе акажам падтрымку, падбадзёрным будучую маці: сваякі, бацькі, прадаўцаў... Чым не нацыянальная ідэя: «Няхай нас стане больш!»?

— Вы таксама былі сярод выступаючых.

— Так, беларуская дэлегацыя была ў тым. Мяне здзівіла, што з краін СНД, акрамя расійян, былі толькі прадстаўнікі Беларусі. Праграма «Сям'я — Еднасць — Айчына», каардынатарам якой з'яўляецца Рэспубліканскае грамадскае аб'яднанне «Бацькі і настаўнікі» — за адрарджэнне прыватнай адукацыі, стала для ўдзельнікаў саміту пэўнай сенсацыяй.

Справа ў тым, што дыягназ на форуме ў Маскве быў пастаўлены бліскуча, так бы мовіць, стэрэаскапічна. А метадыкі і інструментарый для лячэння не абраныя.

І гэта зразумела, бо ў большасці развітых краін плоскасць бачання духоўнага адроджэння ўвогуле адсутнічае. Дактрыналізацыя Еўропы і Амерыкі — гэта факт. Пад Б'юкенен у сваёй кнізе «Гібель Захаду» класіфікаваў пра гэта пісьнік. Дарадца трох прэзідэнтаў, ён ведае праблему і лчыць, што дэмаграфічная і фізічная смерць Захаду непазбежна на прычыне поўнай дэкрыйналізацыі. Захад пабудавані інфармацыйнае грамадства, у якім няма месца для душы, дабрны, святла. Там ёсць прагматыка, сацыяльнае служэнне, якое аплачываецца, фінансуецца, але няма Людзі.

Праграма «Сям'я — Еднасць — Айчына» — гэта, па сутнасці, інструментарый для лячэння хваробы. І навунаць такога інструментарыю ў Беларусі вельмі здзівіла ўсіх. Дарчы, вопыт Беларусі быў рэтранславаны на ўвесь свет. У Саміце ўдзельнічалі прадстаўнікі 65 краін. Наш даклад прагучаў на пленарным пасяджэнні. Для ўсёх удзельнікаў Саміту, не толькі амерыканцаў, але і расійян, стала адкрыццём, што ў нас дзяржава разам з Царквой і грамадскімі структурамі біз ўдзел у вырашэнні дэмаграфічнай праблемы.

— Зацікавіла менавіта магчымаць узаемадзейнасці?

— Так, і самае галоўнае — станаючыя вынікі і шматбагасць. Праграма ўвесь час напўнаецца новымі навінкамі. Яна аб'ядноўвае вялікую колькасць валанцёраў і ўдзельнікаў высокага грамадскага і дзяржаўнага рангу.

Удзельнікі Саміту пагадзіліся, што выхад з дэмаграфічнай зямі ляжыць не ў матэрыяльнай плоскасці. Мацярынства не купіш. Бо гэта — ахвярнасць. Хто адзінец кошт бяссонных ночэй? Цяну выношвання немаўляці, яго выкармлівання і догляду? Ахвяру можа прынесці толькі духоўны чалавек. Той, у каго не ўсё мераецца карыслівацю. Вось чаму ніводнай краіне не ўдалося шляхам матэрыяльнага стымулявання вырашыць дэмаграфічнае пытанне. Хоць рэ-

сурсу прыкладаліся і дагэтуль прыкладаюцца каласальна.

Праграма «Сям'я — Еднасць — Айчына» — гэта ўнікальная платформа, дзе грамадства, дзяржава і Царква аб'ядноўваюць свае намаганні. Мы супрацоўнічаем з прафсаюзамі, БРСМ, творчымі саюзамі. Напрыклад, днямі ў Брэсце выступіў Аляксандр Марціновіч, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі, літаратуразнаўца і пісьменнік. У мерапрыемствах Праграмы біз ўдзел кампазітар Валерыя Каратнікаў. Праца такіх людзей павышае аўтарытэт ідэй.

Важнае тое, што платформа — грамадская. У нас няма нейкага адзінага фундаменту. Мы аб'ядналі ідэй, якія зразумелыя і блізкія для кожнага, незалежна ад маёмаснага цензу, сацыяльнага статусу, узросту і полу: будучыня Беларусі ў нараджэнні шматлікага і здаровага пакалення дзяцей.

ІНСТРУМЕНТ АД БЕЛАРУСІ

— Зараз мы ажыццяўляем ініцыятыву, якая заклячана ў выкарыстанні ўнікальнай метадыкі, народжанай у Расіі. Мы даведваліся пра яе падчас першага форуму Усерасійскай праграмы «Святасць мацярынства», які адбыўся напрыканцы мінулага года ў Маскве пад патранажам жонкі расійскага Прэзідэнта Святланы Мядзведзевай. Сутнасць метадыкі ў тым, што група псіхалагаў прываслаўнага веравызнання прыходзіць у жаночыя кансультацыі і там кантактуе з жанчынамі, якія прынялі рашэнне пазбаўца ад зародкаўнага жыцця.

Аказалася, што значная частка такіх жанчын знаходзіцца, мякка кажучы, у неаграмадзанага стане. Сумненні прадпрыятыва тым, што душа і сэрца адуючы ісціну. Часам псеўдатулачэнні кшталту «пажыццё для сябе», «маленькі заробак мужа», «адсутнасць жылля» распыраюцца пасля такіх гутарак. Бо насамроч у нас няма настолькі бедных, сапраўды бяздомных, каб узнікала неабходнасць ахвяраваць жыццём дзіцяці.

Псіхалагічная дапамога, падтрымка, перакананне, пралагнацыя прыняцця рашэння дазваляюць захоўваць да 30 працэнтаў цяжарнасці, якія было запланавана перарваць. Сёння ў Беларусі, згодна з афіцыйнай статыстыкай, на працягу года адбываецца звыш 30 тысяч абортў. Няхай сваё рашэнне перамяніць не 30, а 20 адсоткаў жанчын. Калі мы ўсе акажам падтрымку, падбадзёрным будучую маці: сваякі, бацькі, прадаўцаў... Чым не нацыянальная ідэя: «Няхай нас стане больш!»?

— Вы таксама былі сярод выступаючых.

— Так, беларуская дэлегацыя была ў тым. Мяне здзівіла, што з краін СНД, акрамя расійян, былі толькі прадстаўнікі Беларусі. Праграма «Сям'я — Еднасць — Айчына», каардынатарам якой з'яўляецца Рэспубліканскае грамадскае аб'яднанне «Бацькі і настаўнікі» — за адрарджэнне прыватнай адукацыі, стала для ўдзельнікаў саміту пэўнай сенсацыяй.

Справа ў тым, што дыягназ на форуме ў Маскве быў пастаўлены бліскуча, так бы мовіць, стэрэаскапічна. А метадыкі і інструментарый для лячэння не абраныя.

І гэта зразумела, бо ў большасці развітых краін плоскасць бачання духоўнага адроджэння ўвогуле адсутнічае. Дактрыналізацыя Еўропы і Амерыкі — гэта факт. Пад Б'юкенен у сваёй кнізе «Гібель Захаду» класіфікаваў пра гэта пісьнік. Дарадца трох прэзідэнтаў, ён ведае праблему і лчыць, што дэмаграфічная і фізічная смерць Захаду непазбежна на прычыне поўнай дэкрыйналізацыі. Захад пабудавані інфармацыйнае грамадства, у якім няма месца для душы, дабрны, святла. Там ёсць прагматыка, сацыяльнае служэнне, якое аплачываецца, фінансуецца, але няма Людзі.

Праграма «Сям'я — Еднасць — Айчына» — гэта, па сутнасці, інструментарый для лячэння хваробы. І навунаць такога інструментарыю ў Беларусі вельмі здзівіла ўсіх. Дарчы, вопыт Беларусі быў рэтранславаны на ўвесь свет. У Саміце ўдзельнічалі прадстаўнікі 65 краін. Наш даклад прагучаў на пленарным пасяджэнні. Для ўсёх удзельнікаў Саміту, не толькі амерыканцаў, але і расійян, стала адкрыццём, што ў нас дзяржава разам з Царквой і грамадскімі структурамі біз ўдзел у вырашэнні дэмаграфічнай праблемы.

— Зацікавіла менавіта магчымаць узаемадзейнасці?

— Так, і самае галоўнае — станаючыя вынікі і шматбагасць. Праграма ўвесь час напўнаецца новымі навінкамі. Яна аб'ядноўвае вялікую колькасць валанцёраў і ўдзельнікаў высокага грамадскага і дзяржаўнага рангу.

Удзельнікі Саміту пагадзіліся, што выхад з дэмаграфічнай зямі ляжыць не ў матэрыяльнай плоскасці. Мацярынства не купіш. Бо гэта — ахвярнасць. Хто адзінец кошт бяссонных ночэй? Цяну выношвання немаўляці, яго выкармлівання і догляду? Ахвяру можа прынесці толькі духоўны чалавек. Той, у каго не ўсё мераецца карыслівацю. Вось чаму ніводнай краіне не ўдалося шляхам матэрыяльнага стымулявання вырашыць дэмаграфічнае пытанне. Хоць рэ-

сурсу прыкладаліся і дагэтуль прыкладаюцца каласальна.

Праграма «Сям'я — Еднасць — Айчына» — гэта ўнікальная платформа, дзе грамадства, дзяржава і Царква аб'ядноўваюць свае намаганні. Мы супрацоўнічаем з прафсаюзамі, БРСМ, творчымі саюзамі. Напрыклад, днямі ў Брэсце выступіў Аляксандр Марціновіч, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі, літаратуразнаўца і пісьменнік. У мерапрыемствах Праграмы біз ўдзел кампазітар Валерыя Каратнікаў. Праца такіх людзей павышае аўтарытэт ідэй.

Важнае тое, што платформа — грамадская. У нас няма нейкага адзінага фундаменту. Мы аб'ядналі ідэй, якія зразумелыя і блізкія для кожнага, незалежна ад маёмаснага цензу, сацыяльнага статусу, узросту і полу: будучыня Беларусі ў нараджэнні шматлікага і здаровага пакалення дзяцей.

ІНСТРУМЕНТ АД БЕЛАРУСІ

— Зараз мы ажыццяўляем ініцыятыву, якая заклячана ў выкарыстанні ўнікальнай метадыкі, народжанай у Расіі. Мы даведваліся пра яе падчас першага форуму Усерасійскай праграмы «Святасць мацярынства», які адбыўся напрыканцы мінулага года ў Маскве пад патранажам жонкі расійскага Прэзідэнта Святланы Мядзведзевай. Сутнасць метадыкі ў тым, што група псіхалагаў прываслаўнага веравызнання прыходзіць у жаночыя кансультацыі і там кантактуе з жанчынамі, якія прынялі рашэнне пазбаўца ад зародкаўнага жыцця.

Аказалася, што значная частка такіх жанчын знаходзіцца, мякка кажучы, у неаграмадзанага стане. Сумненні прадпрыятыва тым, што душа і сэрца адуючы ісціну. Часам псеўдатулачэнні кшталту «пажыццё для сябе», «маленькі заробак мужа», «адсутнасць жылля» распыраюцца пасля такіх гутарак. Бо насамроч у нас няма настолькі бедных, сапраўды бяздомных, каб узнікала неабходнасць ахвяраваць жыццём дзіцяці.

Псіхалагічная дапамога, падтрымка, перакананне, пралагнацыя прыняцця рашэння дазваляюць захоўваць да 30 працэнтаў цяжарнасці, якія было запланавана перарваць. Сёння ў Беларусі, згодна з афіцыйнай статыстыкай, на працягу года адбываецца звыш 30 тысяч абортў. Няхай сваё рашэнне перамяніць не 30, а 20 адсоткаў жанчын. Калі мы ўсе акажам падтрымку, падбадзёрным будучую маці: сваякі, бацькі, прадаўцаў... Чым не нацыянальная ідэя: «Няхай нас стане больш!»?

— Вы таксама былі сярод выступаючых.

— Так, беларуская дэлегацыя была ў тым. Мяне здзівіла, што з краін СНД, акрамя расійян, былі толькі прадстаўнікі Беларусі. Праграма «Сям'я — Еднасць — Айчына», каардынатарам якой з'яўляецца Рэспубліканскае грамадскае аб'яднанне «Бацькі і настаўнікі» — за адрарджэнне прыватнай адукацыі, стала для

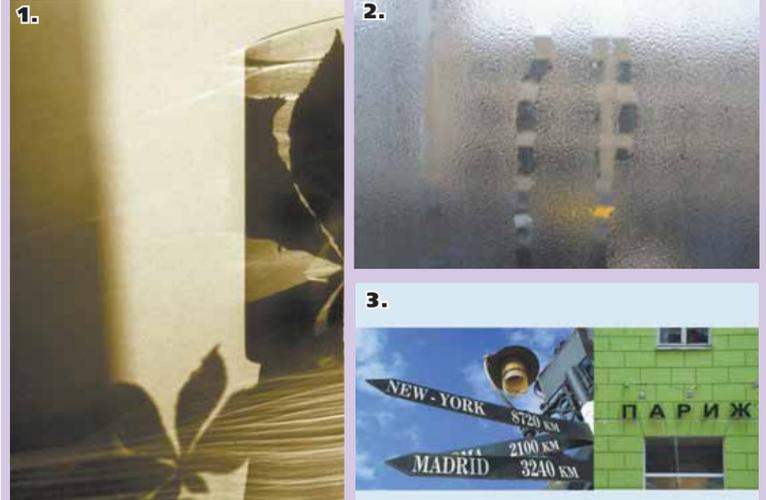
АДЛЮСТРАВАННЕ АЎТАРА

На супольнай выставе лягчэй разумець мову фотамастакоў

Майстэрства беларускіх сучасных фотамастакоў можна ацаніць у Музеі сучаснага выяўленчага мастацтва, дзе працуе выстава «Адлюстраванне». Яе паглядзелі ў Кіеве — праект рыхтаваўся да Дзён культуры Рэспублікі Беларусь ва Украіне. Потым з асаблівым поглядам на свет групы аўтараў фота знаёміліся магіляўчане. Цяпер мовай фотамастацтва размаўляюць з жыхарамі і гасцямі сталіцы Беларусі.

Яна разумелая ўсім — выява, вообраз — альбо сваёасаблівы позірк аўтара ў кожнага з глядачоў народзіць свае асацыяцыі і эмоцыі. Сучасная фатаграфія выходзіць за рамкі звычайнага фота, якое фіксуе людзей, з'явіўшыся ў момант. Яна нясе светаадчуванне аўтара, выказанае з дапамогай не толькі самой камеры, але і з выкарыстаннем розных іншых тэхнік — дадатковай апрацоўкі негатыва, графічных камп'ютарных сродкаў. Фотамастацтва сёння карыстаецца выразнымі сродкамі традыцыйнага жыцця, графікі і новымі тэхнічнымі дасягненнямі. Фотамастацтва сёння шырока прымяняецца ў стварэнні іншых відаў мастацтва, у кніжнай графіцы, плакаце, рэкламе.

— Гісторыя сучаснай беларускай фатаграфіі з'яўляецца складанай, насычанай мастацкімі падзеямі, а якая творчыя метады аўтараў неаднаразова адзначаліся крытыкай,

Фота: 1. Валяціны Сідаравай; 2. Юрыя Пейнева; 3. Кацярыны Кенігсберг.

— адзначыў куратар і ўдзельнік выставы, мастацтвазнаўца Міхаіл Баранза. — Разам з тым, сам факт наяўнасці фотамастацтва ў Беларусі доўга самім мастакам асродкам па абсалютна суб'ектыўным прычынам не прызнаваўся, хоць у Заходняй Еўропе гэты від выяўленчага мастацтва канчаткова сфарміраваўся ў 1920-я гады. Сяродзіна 1980-х гадоў была надзвычай важным пунктам адліку развіцця фотамастацтва Беларусі. З гэтага часу беларуская творчая фатаграфія ўдзельнічае ў міжнародных фотавыстаўках, а сама мастацкая сцена Бе-

СКАНВОРД

Склаў Андрэй МІХАЙЛАЎ.

Фота 4	Стрыжань з канчым канцом	Стыль сучаснай музыкі	Фота 1	Мягаваннае ваваннае судна	Напрамак, месца	Сталіца расійскай аўтамабіля	Фота 5
Чапка карабля	Самы буйны музычны інструмент	Тут ставіць са малаліты	Транспарт бабы Ягі	Мера вагі ў аптэцы	Асобная кніжка з выданням	Фота 3	Форс, раскоша
Паўднёвы плод	Карта з калоды	Нутраўнае сала	Англіяпа-Адама Калевіча	Род цюленя	Святар (раз.)	Гатунак кавы	Паданні даўніны
Аздабленне прыкошкі	Абары-лен Туніса	Ведаць у...	Мяцкі напой з рысу	Вялікае злучэнне танцаў	Маса бітай цаглы	Чалавек, які здае кроў	Віраж
Пачатак спартовага змагання	Старая жывы бык	Орган зроку	Вельмі нізкі бас	Строй	Малая планета	Рай Адама і Евы	Спартакс
Лад, згода	Павозка на палазах	Шумны натоўп	16 кг	Язь, лещ, акунь	Пасудзіна для кветак	Чапка мале-куны	Пасудзіна для кветак
Пусціць казла ў...	Першаснасць	Склад для тавараў	Каштоўны камень	Дачка: — Ну тата! — Што адраза «тата»? Павінен жа я разумець, што ты ў ім знайшла.	На працы, у халадзільніку, на пірагу бялізна запіска: «Не еш мяне!». Зараз там пустая талерка з іншай запіскай: «Пірага не будзе мной камандаваць!».	ВыСТАВА «ЯЙКЕ ВАБЕРЖЭ» ЯЧНЯ	

Маланка НЕ Пашкадавала

20-гадовы жыхар Жлобіна стаў ахвярай маланкі. Малады чалавек прыходзіў разам з двума сябрамі на веласіпеды адпачыць у Тураў Жыткіўскага раёна.

Як раскажаў старшыня Тураўскага гарсавета Ігар Міцюрчык, калі наляцела моцная навальніца, усе хлопцы знаходзіліся ў раце Прыпяць. Два юнакі пасля ўдару маланкі былі тэрмінова дастаўлены ў мясцовую бальніцу, а вось трэцяга выратаваць не атрымалася. Ён памёр да прыезду «хуткай дапамогі».

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

Усімбінемся

Мікалай Валуеў чуў фразу «Калі ласка, не трэба!» на 17-ці мовах свету.

— Дарагія маскіўчы! Ваш прыёмнік наладжаны на хвалю «Аўтардыё». Прыемная навіна для ўладальнікаў аўтамабіляў «Ака» і «Жыгулі»: пяць хвілін таму сутыкнуліся «Майбах» і «Бентлі». Самасцвердзіцца і паргатаванне можна падацьца на скаржыванне Герцэна і Розы Люксембург.

Кожнае лета ў Мінску роўна на два тыдні ўсе пачынаюць знаёміцца адзін з адным, хадзіць у госці, сяраваць сем'ямі, дачкамі, раёнамі, успамінаюць пра сваіх свакоў. Але праз чатырнаццаць дзён гэта ўсё заканчваецца — калі зноў даюць гарачую ваду.

Хлопец у гасцях у сваёй дзяўчыны. Бацька: — Малады чалавек, а вы хоць піва вокам адкароўцаў умееце?

Галоўны рэдактар НАРКЕВІЧ Уладзімір Браніслававіч.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: І. БАРАНОВСкі, У. ЗДАНОВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), Н. КАРПЕНКА, Л. ЛАХМАНЕНКА, С. ПРОТАС (намеснік галоўнага рэдактара), С. РАСОЛЬБА, Л. РЫЖАНКОВА (першы намеснік галоўнага рэдактара), Л. СІДОРЧЫК, А. СЛАНЕЎСкі (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШУК, Л. ЦІМОШЫК, В. ПАЗНЯКОЎ.

НАШ АДРАС: 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкая, 10-а.

ТЭЛЕФОН: прыёмная — 287 19 19 (галоўны); адрэдакцыя — 287 18 64, падлікі і распаўсюджвання — 287 18 36, 287 18 51, юрыдычная — 287 19 68, сакратарыяты — 292 05 82, адказныя за выпуск дадатаў: «Чырвоная змена» — 292 44 12; «Мясцовае самаправаўленне» — 292 21 03, уласных карэспандантаў: у Брэсце: 20 37 98, Віцебску: 43 23 74, Гродне: 43 25 29, Гомелі: 40 91 92, Баранавічах: 47 71 94, Магілёве: 32 74 31; бухгалтэры: 292 22 03.

http://www.zviazda.by; ПРЭСМІ тэл. факс: 287 17 79, РОКЛАМЫ e-mail: rok@zviazda.minsk.by

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў, іх меркаванні не з'яўляюцца супадзеннем з меркаванням рэдакцыі. Рэдакцыя па сваім меркаванні адбірае і публікуе адрасаваныя ёй пisma. Перадруку матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

ШАХМАТЫ

Пад рэдакцыяй майстра спорту Уладзіміра СЫЧОВА

П'ЯЦЬ ХВІЛІН НА РОЗДУМ М. Бельчыкаў

Пётрсан — Купрэйчык. 1. d4 d5 2. c4 e5 — контргамбіт Альбіна. Ужо з першых хадоў намячаюцца актыўныя дзеянні. 3. de d4 4. Kf3 Kc6 5. g3 Cg4 6. Cg2 Fd7 7. o-o Ch3! Купрэйчык вылікае паслабленне прыкрыцця белага караля. 8. a3 h5 9. b4 C:g2 10. Kp:g2 o-o 11. b5 Ka5 12. Fd4 b6 13. Cd2 h4 14. Ca5 hg 15. fg Fh3+ 16. Kpg1 ba 17. Kd2 d3! Ускрываецца дыяганаль g1 — a7. 18. e3 Cc5 19. Lae1 Kh6 20. Lf2 Kg4 21. Fа5 Fh6 22. Kf1 K:f2 23. Kp: f2 g5 24. Kd4 C:d4 25. ed L:d4 26. F:a7 Fb6 27. F:b6 cb 28. Kpe3 L:c4 29. Kp:d3 Lc5 30. a4 Kpd7 31. Kd2 Lhc8 32. Kpe4 Le2 33. Ld1 Kpe7 34. Kf3 L8c4+ 35. Kd4 La4 36. Krf5 Lh2 37. Krg5 Lf2 38. Kc6+ Krf8 39. Ld8+ Krg7 40. Kd4 Kph7. Матэрыяльная перавага аказалася недастатковай. Згадзіліся на нічыю.

А Вольга Лапаціна выступае ў паўфінале першынства СССР сярод жанчын, у той час была яшчэ школьніцай 10 класа г. Магілёва, перамагла трох чэмпіёнак СССР міжнароднага класа В. Барысенка, Л. Белавенец і М. Ранніку і чэмпіёнку краіны Т. Міногіну.

Лапаціна — Ранніку. 1. e4 c6 2. d4 g6 3. f4 d5 4. e5 h5 5. h3 Kh6 6. Cd3 Cf5 7. Kf3 e6 8. o-o h4 9. b3 Kd7 10. c4 C:d3 11. Fd3 Kf5 12. Kc3 Fa5 13. cd cd 14. Cd2 a6 15. Lf1c1 Ca3 16. b4! C:b4 17. a3 C:c3 18. C:c3 Fd8 19. Lab1 b5 20. Cb4 Fb8 21. Fc3 Kc3 22. Lc2 Ke4 23. Fd1 a5 24. Ca5 o-o 25. a4 b4 26. L:b4 Fa7 27. Lb5 Lf8 28. Lc8 L:c8 29. F:h4 Kb8 30. Cb4 Kc6 31. Cc5 F:a4 32. Lb7 Ka5? 33. L:f7 Kp:f7 34. Fh7 i чорныя здаліся. Але хвароба перашкодзіла Вользе давесці спарборніцтва да канца.

Белыя: Kрh4, Fb4, Lh7, Cc5 (4). Чорныя: Kрe8, Cf3, La8 (3). Мат за 2 хады. А. Пікулік

Белыя: Kрb5, Fh7, Cg6, Kg5 (4). Чорныя: Kрd6, пп. c3, e6 (3). Мат за 3 хады. Чакаем вашых адказаў.

СА СТАРЫХ ПАРТЫЙ

Цікава пазнаёміцца з шахматнымі партыямі беларускіх майстроў, калі яны былі маладымі, Віктара Купрэйчыка і Вольгі Лапацінай. Прыводзім паказальную наступ-

Паважаны Віктар Іосіфавіч ГОРБАЧ з г. Іўе. Віншую з днём нараджэння — 60-годдзе! Жадаю здароўя, шчасця ў сям'і. І.С. Жыдэль.

ЦІКАВЫЯ ФАКТЫ ПРА КОЛЕР

— Бык на карыдзе атакуе чырвоны плаш матадора, які завецца мулета, зусім не таму, што яго з'яўляецца чырвоны колер — каровы не адносяць колераў. На самай справе бык рэагуе на рух, калі тарэра разгойдае мулету. А чырвоны колер гістарычна быў абраны з той мэтай, каб кроў быка была менш прыкметная.

— Бартавы самаліоцец, які ўсталяваўца на самалётах для запісу інфармацыі аб тэхнічным стане ўсіх прыладаў, а таксама дзеянняў і гутарак пілотаў, нярэдка завуць «чорнай скрыняй». Хоць насамрэч гэтая прылада мае форму не скрыні, а шара або цыліндра, ды і колер яе не чорны, а чырвоны або аранжавы, каб былі лягчэй знайсці ў выпадку аварыі.

— Шырока вядома паняцце «белы шум» — так кажуць пра сігнал з раўнамернай спектральнай шчыльнасцю на ўсіх частотах і дысперсіяй, роўнай бясконачасці. Прыклад белага шуму — гэта гук вадападпаду. Аднак, акрамя белага, вылучаюць яшчэ колькасць іншых каларовых шумоў. Ружовым шумам называюць сігнал, у якога шчыльнасць зваротна прапарцыйная частаце, а ў чырвоным шуму шчыльнасць зваротна прапарцыйная квадрату частаты — на слых яны ўспрымаюцца больш «цёплымі», чым белы. Таксама існуюць паняцці сіняга, фіялетавага, шэрага шуму і шмат іншых.

— Кароткахвалевыя складнікі сонечнага спектру рассеіваюцца ў паветры мацней, чым доўгахвалевыя. Менавіта таму мы бачым неба сінім — бо сіні колер знаходзіцца на кароткахвалевым канцы бачнага спектру. З аналагічнай прычыны падчас захаду або світанку неба на гарызонце афарбоўваецца ў чырвоныя тоны. У гэты час святло ідзе па датычнай да зямной паверхні, і яго шлях у атмасферы значна даўжэйшы, у выніку чаго значная частка сіняга і зялёнага колераў з-за рассеявання пакідае прамое сонечнае святло.

— Многія лічаць, што зебра — гэта белы конь у чорную палоску, бо ў зебры белыя жываты. Аднак даследаванні зебру на эмбрыянальнай стадыі паказваюць, што фоны колер жывёлы — менавіта чорны, таму зебру правільней лічыць чорным канём у белую палоску.

— Раней у Шатландыі мела месца каларовая дыферэнцыяцыя кітаў. У залежнасці ад свайго саву чалавек меў права насіць кіт з абмежаваным наборам каларовых палос у тканіне. Напрыклад, шасціколерны кіт быў выключным прывілеем караля. Таксама набор колераў у кітце дазваляў меркаваць, адкуль чалавек родам, бо тэчы мелі абмежаваны для кожнай мясцовасці выбар раслін, з якіх можна было атрымаць фарбу.

— Аналагам устойлівага выразу «белая варона» ў многіх еўрапейскіх мовах

з'яўляецца ідыёма «чорная авечка». Хоць, калі мы называем белай варонай проста выключнага члена грамадства, то, называючы чалавека чорнай авечкай, еўрапейцы намякаюць шчы і на нежаданае знаходжанне такога чалавека ў грамадстве. У гэтым сэнсе ідыёма збіжваецца з іншым рускім выразам — «паршыўшая авечка».

— Фасады гатычных сабораў падчас іх пабудовы ў сярэднявеччы неабавязкова былі такімі ж шэрымі і строгімі, якімі мы бачым іх цяпер. Калі ў 1990-х гадах Ам'енскі сабор у Францыі чысцілі лазерам, было выяўлена, што фасад шмат стагоддзям таму быў размаляваны ў разнастайныя яркія колеры. Цяпер гэты сабор па святых падсвечавецца тымі ж колерамі, якія выкарыстоўваліся ў XIII стагоддзі.

— У адной з турмаў штата Джорджыя ўся ўнутраная частка мучыцкага аддзялення пафарбавана ў ружовы колер, а знявольненныя носяць ружовую форму. Як заявіў начальнік турмы, пасля гэтага новаўвядзення ў турме стала значна менш канфліктаў сярод знявольненых. Жаночую частку турмы афарбавалі ў лімонна-зялёны колер, праўда, ці ёсць ад яго такі ж эфект, не паведамляецца.

— У 1668 годзе цар Аляксей Міхайлавіч даручыў галандскаму інжынеру Давіду Бутлеру пабудаваць карабель «Арол», які паклаў пачатак гісторыі расійскага ваенна-марскога флоту. Па заканчэнні будавання паўстала пытанне — які сцяг уздымаць на караблі, бо ў Расіі яго тады наогул не было. Цар загадаў спытаць кароль Бутлера, і той адказаў, што на яго радзіме ўздымаюць трохколерны сцяг з чырвонай, белай і сіняй паласой (ён захаваўся ў Нідэрландах і цяпер). Для расійскага карабля ўзялі гэтыя ж колеры, толькі памянялі парадка палосаў на белую, сінюю і чырвоную. Дарэчы, і сёння ніякага афіцыйнага тлумачэння колераў расійскага сцяга не маецца.

Падрыхтаваў Дзмітрый СІМАНЯЎ.

Дзве даты

1915 год — у Мінску было створана Беларускае таварыства дапамогі пацярпелым ад вайны. Дабрачынная арганізацыя для аказання дапамогі бежанцам 1-й сусветнай вайны дзейнічала да сярэдзіны 1920-х гадоў у Вільні. У розны час у яго ўваходзілі В. Іваноўскі, А. і І. Луцкевічы, В. Ластоўскі, Цётка (А. Пашкевіч) і іншыя вядомыя дзеячы. Таварыства арганізавала пункты харчавання, сталовыя, інтэрнаты, аказвала медыцынскае дапамогу бежанцам. Адкрыла Мінскі аддзел Беларускага таварыства дапамогі пацярпелым ад вайны, аддзелы ў Дзісе, Вілейцы, Празароці, Друскеніках, Полацку і інш. Групавала вакол сябе дзеячы беларускага нацыянальнага руху, было прадстаўлена нацыянальных інтарэсаў беларускага народа перад германскімі акупацыйнымі войскамі. Праводзіла культурна-асветніцкую работу, стварыла школу камісію. У 1915 г. адкрыла першую беларускую пачатковую школу ў Вільні, у 1916-м — 5 беларускіх школ (больш за 200 вучняў). У 1917-18 гадах у Гродзенскай, Віленскай, Сувалкаўскай і акупаваных германскімі войскамі паветах Мінскай губерні адкрыла 153 беларускія пачатковыя школы. У канцы 1916 года ў мястэчку Свіслач пачала працу беларуская настаўніцкая семінарыя. 3 канца 1918 года ў сувязі з ускладненнем ваеннай і палітычнай сітуацыі на Віленшчыне дзейнасць грамадства пачала згортацца.

«Вучыся знаходзіць у жыцці радасць — вось найлепшы спосаб прывабіць ічасце».

Хун Цычэнь (XVIII), кітайскі пэньменік.

ВЯРБА

Вярба — дрэва ці трава, які расце пераважна ў нізкіх месцах. У народнай культуры ўсходніх славян гэтая расліна з'яўляецца сімвалам росту і жыццёвай сілы, урадлівасці, сімвалам вясновага абуджэння прыроды. У дачыненні вярбы назіраецца падвостнасць, у залежнасці ад узросту дрэва: да маладога дрэўца ставяцца як да свішчэннага, карыснага; старое дрэва вылікае насцярожанасць, яго звязваюць з начыстай сілай, на яго «адсылаюць» хваробы.

• У народзе магічнай сілай валодалі не толькі асвячоныя на Вербіцу, але і проста маладыя галінкі вярбы, якія выкарыстоўвалі ў розных абрадах і рытуальных дзеяннях.

• У дзень свята Юрыя (6 мая) дзятчатыя пляці з вярбы вянкi, казалі: «каб прыкатаць у хаце рос, як вярба вясной».

• Каб выйсці замуж і налета «стаць тойстай» (г.зн. зацяжараць), неабходна было сплесці вянок і павязца на сябе пояс з галінак вярбы.

• Невялікі пояс з галінак вярбы плялі на даўню, каб малако «прыбывала».

• У некаторых рэгіёнах на Купалле менавіта вярбу дзятчаты ўпрыгожвалі кветкамі, вадзілі вакол яе карагоды.

• Вядомы таксама абрад вылікання дажджу, падчас якога яго ўдзельнікі павіны былі ўбрацца ў галінкі вярбы.

• Шырока выкарыстоўвалі «старую» вярбу для перадачы сваіх хвароб. Для гэтага неабходна перазаць сябе саламяным перавязам, а потым уподоб ад усіх прысідца да вярбы і перазаць гэтым перавязам яе, аддаць ёй сваю хваробу. Лічылася, што пасля гэтага вярба засохне, а хвароба адступіць.

• Той, хто лічыць сябе бязліццам і жадаў пазбавіцца ад гэтай заганы, павінен быў у Вербіну нядзелю пасля ранішняга набажэнства забіць у сцяну сваёй хаты галінку асвечанай вярбы. Лічылася, што такія дзеянні павіны былі адназначна прыроднаму багызліасцю.

• Часам выкарыстоўвалі абрад «вянчання» хваробы з вярбой: на вярбу ставілі запаленую свечку, чыталі спецыяльныя словы (замову), каб хвароба гэтак жа лёгка адыйшла, як лёгка прымаецца вярба.

• Практычна паўсюдна старую вярбу лічылі прыкладным або «нячыстым» дрэвам. Існавала перавага, што на вярбе з Вадхоршчы да Вербінай нядзелі сядзіць чорт, які да гэтага дня жыве ў вадзе, а пасля гэтага дня пераходзіць у зямлю ці жыта.

• Нярэдка старую вярбу, спіхненую над вадою, лічылі прытулкам вадзяніка, русалак і іншых «нячысціцаў», якія сядзяць на самым высокім дрэве і выглядаюць сабе ахвяра.

• Ва ўсходніх славян існавала павер'е, што ранній вясной чэрці грэюцца менавіта на вярбе, а пасля таго, як галінкі вярбы пакінуць у храме ў Вербіну нядзелю, яны трапляюць у ваду. Таму да Вербіны забаранялася хадзіць у балоцістыя месцы, у вербы гушчар, у так званыя «гіблыя» месцы.

• Лічылася, што да вясновага Міколы нельга купацца, бо інакш з «чалавека вярба вырасце».

Аксана КАТОВІЧ, Янка КРУК.

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адраснасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета адукавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку», ЛД № 02330/0494179 ад 03.04.2009. 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 250 разоў на год. Тыраж 33.380. Індэкс 63850. Зак. № 3473. Нумар падпісаны ў 19.30

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12